

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

**ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ.**

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

**บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันจันทร์ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗**

อ.พ. ๒๘/๒๕๔๗

จัดทำโดย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ความสำคัญ

ด้วยเหตุที่ปัจจุบันการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดและสถานพินิจยังไม่ครอบคลุมทุกจังหวัด เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการและวิธีพิจารณาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สมควรกำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และสมควรให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี เพื่อให้เด็กได้รับความคุ้มครองในการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับแก่เด็กและเยาวชน กล่าวคือ

บุคคลอายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ และบุคคลอายุเกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ซึ่งศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

โดยหลักในการพิจารณาคดีอาญาที่มีข้อหาเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้นและกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้า

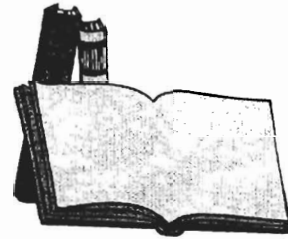
๑) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขตนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี

๒) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย

๓) ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณา

คดีที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น เว้นแต่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ ก่อนที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีจะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่า ๓ ปีขึ้นไป หรือปรับเกินกว่า ๖๐,๐๐๐ บาทขึ้นไปหรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับ

เด็กหรือเยาวชนนั้นและบุคคลอื่นแล้วรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ศาลทราบเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา ในกรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานข้อเท็จจริงยังไม่เพียงพอที่จะประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจสั่งสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติมได้

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ภาคผนวก : พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

: ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎร)

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสาระประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ในโอกาสต่อไป

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตุลาคม ๒๕๔๗

“เอกสารประกอบการพิจารณา”

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุข	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวภรณ์ทิลา กิติโยดม นิตกร ๔	นายทศวิณหุ เกียรติทัตต์ วิทยากร ๕
นางสาววีรนุช หมั่นทอง เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑	นางสาวธารินี ดวงสุวรรณ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๙๒๘๗-๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑-๒

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว(ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๔
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๗
- ประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑๐
๑. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง.....	๑๐
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง.....	๑๑
๒. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง.....	๑๑
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา	๑๑
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สาม.....	๑๒
ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)	๑๔

**ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

- ศาลเยาวชนและครอบครัว -๑-
- ประวัติและความเป็นมา -๑-
- เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว..... -๒-
- เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว -๓-
- คดีอาญา : เด็กและเยาวชน..... -๕-

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน
และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (๑)
- ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)..... (๓๘)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎร)..... (๔๑)

ส่วนที่ ๑

**ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญ
จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผู้เสนอเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวม ๓ ฉบับ ดังนี้ คือ

๑. เสนอโดย **คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี** และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗

๒. เสนอโดย **นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย** และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗

๓. เสนอโดย **พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ และนายสุรสิทธิ์ นิดิวฒิวรวัชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย** และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗

ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับนี้ มีหลักการในทำนองเดียวกัน คือ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอมีเหตุผลของการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า เนื่องจากปัจจุบันการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดและสถานพินิจยังไม่ครอบคลุมทุกจังหวัด เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการและวิธีพิจารณาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สมควรกำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและสมควรให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดและจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและลงมติอนุมัติหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอและส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับพร้อมกันไปในวาระที่หนึ่ง
 ขึ้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
 วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗ โดยลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับ พร้อมกันไป
 ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และลงมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๕ คน เพื่อพิจารณา
 ในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ โดยถือร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา
 และกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

คณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๕ คน ประกอบด้วย

๑. นายจำนงค์	โพธิสาโร	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกษม	สรศักดิ์เกษม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายเกื้อ	แก้วเกต	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวิชิต	ปลั่งศรีสกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายสมพร	เทพสิทธา	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
* ๖. นายจรัญ	ภักดีชนากุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สมุทรักษ์		เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นางมุสดี	ตามไท	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
*๙. นายสิทธิศักดิ์	วนะชกิจ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
*๑๐. นายวันชัย	รุจนวงศ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นางมยุรา	মনะสิการ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
*๑๒. นายพงษ์ภักดิ์	เรียงเครือ	*๑๓. นายอัศววัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
๑๔. พันตำรวจโท สมชาย เพศประเสริฐ		๑๕. ว่าที่ร้อยตรี ธนู จงเพิ่มดำรงชัย
๑๖. ร้อยโท กุเทพ	ใสกระจำง	๑๗. นายโกวิทย์ ธรรมานุชิต
๑๘. นายกล้าคาน	ปาทาน	๑๘. นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์
๒๐. นายนพคุณ	รัฐผไท	๒๑. นายจำรัส เวียงสงค์
๒๒. นายอารักษ์	ไชยริปู	๒๓. นางยุวดี นิ่มสมบุญ
๒๔. นางสาววัลภา	เล็กวัฒนานนท์	๒๕. นางสาวจรรยา เขียวดอกน้อย
๒๖. นายพร	พันธุ์โอสถ	๒๗. นางพิมลรัตน์ วรธนะหทัย
๒๘. นายสมบูรณ์	ปึงสุวรรณ	๒๘. นางนิภา พริ้งสุลกะ
๓๐. นางศรีศักดิ์	ไทยอารี	๓๑. นายนคร มาฉิม
๓๒. นางสาววาสนา	แก่นพรรัตน์	๓๓. นางรัชนี้ ธงไชย
๓๔. นายเรืองศักดิ์	ปิ่นประทีป	๓๕. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๗ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างและได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขถ้อยคำแต่อย่างใด เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

อนึ่ง เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าจะเห็นสมควรมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดหรือจะเสนอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๙ และในคราวประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา วันศุกร์ที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้พิจารณาแล้วเห็นควรมอบหมายให้คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน วุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาแล้วรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๙ กำหนดว่า “เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้องหรือในกรณีที่มีความจำเป็น วุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อไป”

เรื่องเสร็จที่ ๒๗/๒-๒๗/๓/๒๕๔๗

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๒๗๐ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมตามประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๗ (ฝ่ายกฎหมาย) ซึ่งเห็นว่าการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดให้จัดตั้งสถานพินิจเพื่อรองรับการดำเนินการเพิ่มเติมอีก ๓๓ จังหวัด ภายใน ๓ ปี อาจเป็นปัญหาเมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว หากไม่สามารถดำเนินการได้จะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติในเรื่องนี้อีก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ตรวจสอบ โดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และสำนักงานกิจการยุติธรรม) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด

ในการพิจารณา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นพ้องกันว่า ควรรวมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖ ตามมติคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติฯ ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ทั้งนี้ เนื่องจากมีสาระใกล้เคียงกัน

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างเพื่อสรุปผลการพิจารณา ดังนี้

ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่าง

๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ตามนโยบายนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีมีอนุมัติหลักการวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖) มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือกระทำความผิด ให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยให้นำวิธีพิจารณาคดีอาญาที่ใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับ ยกเว้นบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจ ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๘ (๓))

(๒) ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ กำหนดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๕๘ (๓) สั่งให้ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๓๔ (๑) ก่อนที่จะพิพากษาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าสามปี หรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (เพิ่มมาตรา ๕๘ /๑)

(๓) ไม่นำบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีของศาลจังหวัดตามมาตรา ๕๘ (๓) จนกว่าจะพ้นระยะเวลา ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดนั้น ๆ ก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖)

(๔) ให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และจัดตั้งสถานพินิจให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี (ร่างมาตรา ๗)

๒. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ (คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖) มีสาระสำคัญดังนี้

(๑) ให้นำวิธีพิจารณาซึ่งใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวบางเรื่อง (มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๑ ถึงมาตรา ๗๘ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๓ ถึงมาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๗) มาใช้บังคับแก่การดำเนินคดีอาญากับเด็กหรือเยาวชนในศาลที่พิจารณาคดีธรรมดา กรณีไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

(๒) กำหนดให้ศาลอื่นที่มีใช้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดเกินกว่าสามปีหรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สั่งสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก่อนพิพากษา

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้รวมการพิจารณากับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

(ฉบับที่...) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๖ แต่โดยที่มีการแก้ไขในสาระสำคัญหลายเรื่องและบางเรื่องจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ประกอบกับหน่วยงานอื่นเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ อีกหลายหน่วยงาน ซึ่งที่ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นสมควรให้รอการพิจารณาไว้เพื่อรวมกับร่างที่หน่วยงานอื่นเสนอและเห็นว่าควรนำร่างที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอรวมกับร่างที่กระทรวงยุติธรรมเสนอตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี บังคับใช้ไปพลางก่อนเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการคุ้มครองโดยเร็ว

ผลการพิจารณา

ในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เพื่อรวมร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว ผู้แทนกระทรวงยุติธรรมและผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมแถลงต่อที่ประชุมร่วมกันว่า ได้พิจารณาร่วมกันแล้วเห็นชอบตามหลักการของร่างที่กระทรวงยุติธรรมเสนอตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมจึงใช้ร่างที่กระทรวงยุติธรรมเสนอตามนโยบายนายกรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๑. เพิ่มเติมบทบัญญัติยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับท้องที่ที่ยังมิได้จัดตั้งสถานพินิจอีกหนึ่งมาตราคือมาตรา ๖๔ เรื่องห้ามผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาต่อเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจ เพื่อมิให้เกิดปัญหาติดขัดในทางปฏิบัติ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๘ (๓))

๒. เพิ่มวรรคสองของมาตรา ๕๘/๑ เพื่อให้อำนาจศาลตามมาตรา ๕๘ (๓) สั่งสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติม (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๕๘/๑)

๓. มติคณะรัฐมนตรีที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมตามประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๗ (ฝ่ายกฎหมาย) ที่เห็นว่า การกำหนดเวลาดำเนินการไว้ในร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดให้จัดตั้งสถานพินิจเพื่อรองรับการดำเนินการเพิ่มเติมอีก ๓๓ จังหวัดภายในสามปี อาจเป็นปัญหาเมื่อครบกำหนดแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ครบ จะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติในเรื่องนี้อีกนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เห็นว่าการกำหนดเวลาดังกล่าวเป็นเพียงกำหนดเวลาเพื่อเร่งรัดให้ฝ่ายบริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เสร็จโดยเร็วเท่านั้น และถึงแม้ว่าครบกำหนดเวลาสามปีแล้วยังไม่สามารถจัดตั้งสถานพินิจครบทุกจังหวัดกฎหมายก็ยังมีผลใช้บังคับต่อไปได้ และเห็นว่าการกำหนดเวลาไว้ในกฎหมายเพื่อเร่งรัดให้ดำเนินการจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน จึงมีมติให้กำหนดเวลาไว้ในร่างพระราชบัญญัติตามร่างที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบกับมติดังกล่าว (ร่างมาตรา ๗)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๔๗

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาที่ใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และกำหนดให้ศาลสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ก่อนมีคำพิพากษา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๘ (๓) และเพิ่มมาตรา ๕๘/๑)

๒. กำหนดให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดและสถานพินิจยังไม่ครอบคลุมทุกจังหวัด เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการและวิธีพิจารณาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สมควรกำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และสมควรให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติฯ (ร่างมาตรา ๘)

ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติฯ

๖.๑ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๕๘* แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๘ (๓))

“(๓) ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ และในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๓๑ และบทบัญญัติในหมวด ๔ และหมวด ๖ ถึงหมวด ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับ”

* พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้า

(๑) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขตนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี

(๒) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย

(๓) ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจพิจารณาคดีนั้น

๖.๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๘/๑)

“มาตรา ๕๘/๑ ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ ก่อนที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๕๘ (๓) จะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าสามปี หรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๓๔ (๑) เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นและบุคคลอื่นแล้วรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ศาลทราบเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติมได้”

๗. บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๕ – มาตรา ๗)

๗.๑ พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่วนกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใดที่ยังมิได้กระทำจนล่วงพ้นกำหนดเวลาที่จะต้องกระทำตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงอยู่ในกำหนดเวลาที่อาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการนั้นภายในเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๗.๒ มิให้นำบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามมาตรา ๕๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดนั้น ๆ ก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖)

๗.๓ ให้ดำเนินการเปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๗)

ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน

และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

ประเด็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย มีดังนี้

การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศไทยตั้งแต่มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นระยะเวลา ๔๐ - ๕๐ ปีมาแล้วนั้น ทำให้เกิดมาตรฐาน ๒ มาตรฐานในประเทศไทย คือ

(๑) จังหวัดที่มีศาลเยาวชนและครอบครัวมีวิธีพิจารณาคดีพิเศษ และมีผู้พิพากษาสมทบ

(๒) จังหวัดที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว และไม่มีวิธีพิจารณาคดีพิเศษ

ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยทั้งประเทศใช้มาตรฐานเดียวกัน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดกรณีที่จังหวัดใดยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวจะให้ศาลจังหวัดในจังหวัดนั้น ๆ เพียง ๑ ศาล ทำหน้าที่ใช้วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวไปก่อน และกำหนดภายในระยะเวลา ๓ ปี นับแต่กฎหมายใช้บังคับต้องเปิดศาลเยาวชนและครอบครัว หรือให้ศาลมีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวให้ครบทุกจังหวัด

เมื่อกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว เด็กและเยาวชนจะได้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

๑) เนื่องจากในศาลคดีธรรมดา ถ้าหากเด็กและเยาวชนมีคดีต้องขึ้นศาล ปกติจะต้องใช้เครื่องพันธนาการในการควบคุมตัวเด็ก แต่เมื่อมีกฎหมายนี้ใช้บังคับตามมาตรา ๖๘ จะห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กในระหว่างถูกควบคุมตัว

๒) การพิจารณาคดีปกติจะเป็นห้องที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ทำให้เด็กที่ถูกดำเนินคดีเกิดความกลัวเพราะไม่เคยขึ้นศาล แต่เมื่อกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ ศาลจะต้องทำห้องพิจารณาคดีเป็นพิเศษไม่ให้ปะปนกับห้องพิจารณาคดีทั่ว ๆ ไปตามมาตรา ๗๒

๓) การพิจารณาคดีทั่วไป ถ้าไม่ใช่เรื่องที่ศาลสั่งพิจารณาคดีลับบุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปนั่งฟังการพิจารณาคดีได้ แต่ถ้าใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ไม่ว่าจะขึ้นศาลจังหวัดใดของประเทศก็ต้องพิจารณาเป็นการลับทั้งสิ้น ผู้ที่จะเข้าฟังการพิจารณาคดีได้เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๓

๔) กรณีการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนั้นถ้าหากขึ้นศาลจังหวัดและใช้วิธีการพิจารณาคดีปกติต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ซึ่งบางครั้งบางถ้อยคำในกระบวนการพิจารณานั้นผู้ดำเนินคดีอาจจะเข้าใจยาก แต่สำหรับกฎหมายฉบับนี้จะใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาอย่างเคร่งครัดและถ้อยคำที่ใช้จะเข้าใจได้ง่าย

๕) ในการพิจารณาคดีศาลจะคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนให้กลับตัวเป็นคนดี ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะส่งผลให้เด็กได้รับประโยชน์อย่างมาก

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีหลักการที่ดี เพราะจะทำให้ครอบครัวเด็กและเยาวชนจะได้ประโยชน์มากขึ้น เห็นได้จากปัจจุบันกรณีจังหวัดใดไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าเด็กถูกจับที่โรงพักร่วมกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะได้รับการประกันตัวที่โรงพัก ส่วนเด็กนั้นตำรวจไม่มีสิทธิอนุญาตให้ประกันตัวได้ต้องส่งให้สถานพินิจถึงจะประกันตัวได้ นอกจากนั้น หลักทรัพย์ที่ให้ประกันตัวระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ก็แตกต่างกัน ฉะนั้นการมีศาลเยาวชนและครอบครัวทำให้ได้รับประโยชน์มากขึ้น เพราะการพิจารณาคดีบางครั้งเด็กขาดความมั่นใจ มีความเกรงกลัว แต่หากได้พิจารณาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะทำให้เกิดความอบอุ่น อีกทั้งการมุ่งเน้นของคดีระหว่างคดีเยาวชนและครอบครัวกับคดีทั่วไปก็ต่างกัน ดังเช่น คดีอาญาบุคคลทั่วไปมุ่งเน้นทำให้บุคคลที่ได้กระทำความผิดเกิดความหวาดกลัว และได้รับการชดใช้กรรมที่กระทำ แต่ถ้าเป็นคดีเยาวชนและครอบครัวการพิจารณาคดีเพื่อให้เด็กกลับตัวเป็นคนดีชี้แนะแนวทางให้สามารถเติบโตเป็นคนดีในสังคมได้ พระราชบัญญัตินี้จะช่วยให้ทุกจังหวัดที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวได้ใช้บังคับทุกจังหวัด

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์

๒. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

๒.๑ ประเด็นที่มีการอภิปรายและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง

- ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

**ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

<u>มาตรา ๓</u>	แก้ไขมาตรา ๕๘ (๓) <u>มาตรา ๕๘ (๓)</u>	ไม่มีการแก้ไข ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔</u>	เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๘/๑ <u>มาตรา ๕๘/๑</u>	ไม่มีการแก้ไข ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕</u>		ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๖</u>		ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๗</u>		ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๘</u>		ไม่มีการแก้ไข

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว ที่ประชุมได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๖ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขถ้อยคำแต่อย่างใด จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๖ กำหนดว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๑๔ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๓๔

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)

กับ

ร่างพระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและ
วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
กับ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ----- ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า	ร่าง พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. -----

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน และให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัวด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้ มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔” มาตรา ๒1[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป 1[๑] รก.๒๕๓๔/๒๐๓/๑พ/๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๔	โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย .... มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๕๕ คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้า (๑) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขตนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี (๒) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย (๓) ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจพิจารณาคดีนั้น	มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “(๓) ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๓๑ และบทบัญญัติในหมวด ๔ และหมวด ๖ ถึงหมวด ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๙๔ และมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับ”

**พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)**

**ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๘/๑ ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ ก่อนที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๕๘ (๓) จะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าสามปี หรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๓๔ (๑) เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นและบุคคลอื่นแล้วรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ศาลทราบเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจสั่งสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติมได้”

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบถึงกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่วนกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใดที่ยังมิได้กระทำจนล่วงพ้นกำหนดเวลาที่จะต้องกระทำตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงอยู่ในกำหนดเวลาที่อาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาหรือดำเนินการนั้นภายในเวลาตามพระราชบัญญัตินี้

**พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)**

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

**ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

มาตรา ๖ มิให้นำบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามมาตรา ๕๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดนั้น ๆ ก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ดำเนินการเปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปีนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ศาลเยาวชนและครอบครัว*

ประวัติและความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ กระทรวงยุติธรรมจึงจัดตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดออกจากการปฏิบัติสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งกระทำผิดกฎหมาย โดยให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยแพทย์และพนักงานคุมประพฤติไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งทำให้ศาลได้ทราบสาเหตุแห่งการกระทำผิดก่อนแล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเยียวยาเด็กหรือเยาวชน ด้วยวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติม คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ กับ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ทำให้การดำเนินคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนเป็นไปโดยรวดเร็ว

เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่นั้นมีบทบัญญัติไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น มิได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด อีกทั้งการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวเป็นอำนาจของศาลธรรมดา ไม่มีวิธีการเป็นพิเศษที่ช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส สามี ภริยา และบุตรได้อย่างเต็มที่ จึงมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชน โดยศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและคดีเกี่ยวกับครอบครัวที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ศาลเยาวชนและครอบครัว คือ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งในคดี ดังต่อไปนี้

๑. คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
๒. คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาโอนมาตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง
๓. คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาล หรือกระทำการใดๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔. คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักรมีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นผู้บังคับบัญชา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑. ฝ่ายตุลาการ มีผู้พิพากษาประจำและผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี
๒. ฝ่ายธุรการมีผู้อำนวยการศาลและข้าราชการธุรการของศาล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการทั่วไปของศาล เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีเขตอำนาจตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัวในส่วนภูมิภาคนั้นมีเขตอำนาจตลอดท้องที่ของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศาลเยาวชนและครอบครัว แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดมีเขตอำนาจเช่นเดียวกับศาลที่ตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น

เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว

๑. เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (ในคดีส่วนอาญา) เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกิน ๑๔ ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์
๒. เพื่อคุ้มครองส่วนได้เสียของผู้เยาว์ (ในคดีส่วนแพ่ง) ผู้เยาว์ หมายความว่า บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือ อายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส
๓. เพื่อให้มีวิธีการสำหรับการใช้แก่เด็กและเยาวชนให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อช่วยสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ประพฤติผิดหรือกระทำผิดให้ประพฤติหรือกลับตนเป็นคนดีได้ อาชญากรที่จะเกิดขึ้นในภายหน้าก็ย่อมจะลดจำนวนลง และเป็นผลให้สังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีสวัสดิภาพและความปลอดภัย หลักการดำเนินการของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมุ่งไปทางด้านหามูลเหตุ

ที่ทำให้เด็กกระทำผิด แล้วดำเนินการแก้มูลเหตุนั้น ๆ ยิ่งกว่าที่จะมุ่งทำโทษเด็กและเพื่อระวังรักษาผลประโยชน์เกี่ยวกับสิทธิและทรัพย์สินของผู้เยาว์ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยทำให้เด็กในวันนี้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า

งานของศาลเยาวชนและครอบครัว แบ่งงานออกเป็น ๒ ฝ่าย ได้แก่

๑. ฝ่ายตุลาการ มีผู้พิพากษาประจำ และผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับ การพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการสามัญตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งมีอรรถาศัยและความประพฤติเหมาะสม ที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบ คือ บุคคลธรรมดาซึ่งได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนในคดีอาญาและคดีครอบครัวกฎหมายอื่นที่ถือเป็นความผิดอาญา ร่วมกับผู้พิพากษาประจำ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีอายุไม่น้อยกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์
๒. มีหรือเคยมีบุตรมาแล้ว หรือเคยทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรืออบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี
๓. ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
๔. มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการพลเรือน หรือข้าราชการฝ่ายตุลาการสามัญได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพื้นความรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้กำหนดพื้นความรู้อย่างน้อยชั้น ม.๖ หรือ ม.ศ.๓ (ตามหลักสูตรเดิม) นอกจากนี้แล้วบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบ ต้องมิใช่ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา หรือทนายความ ผู้พิพากษาสมทบดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้

๒. ฝ่ายธุรการ มีผู้อำนวยการศาลและข้าราชการธุรการของศาล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการของศาลทั่วไป

เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว

- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีเขตอำนาจตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร
- สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัวในส่วนภูมิภาคนั้นมีเขตอำนาจตลอดท้องที่ของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศาลเยาวชนและครอบครัว
- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดมีเขตอำนาจเช่นเดียวกับศาลที่ตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น

ลักษณะพิเศษของศาลเยาวชนและครอบครัวที่ไม่เหมือนกับศาลธรรมดา
อาจพิจารณาได้จากลักษณะสำคัญที่เด่นชัด ๘ ประการ คือ

๑. มีการแยกพิจารณาคดีเด็กต่างหาก จากห้องพิจารณาคดีธรรมดา คือ ไม่ปะปนกับคดีผู้ใหญ่ และเป็นการพิจารณาลับ
 ๒. การพิจารณาไม่เคร่งครัดตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 ๓. มีการคุมประพฤติเพื่อสืบเสาะข้อเท็จจริงและสอดส่องความประพฤติ
 ๔. มีบริการสถานแรกรับเพื่อแยกการควบคุมตัวในระยะแรก ไม่ปะปนกับผู้ใหญ่ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา
 ๕. บริการของแพทย์และจิตแพทย์เพื่อตรวจวิเคราะห์ทางกายและทางจิตแก่เด็กและเยาวชน
 ๖. ศาลมีสำนวนประกอบการพิจารณาทั้งในด้านกฎหมายและในด้านประวัติทางสังคมและเด็กเยาวชน
 ๗. คำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ศาลมีอำนาจที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งได้
 ๘. มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว
-

คดีอาญา : เด็กและเยาวชน*

บทนำ

โดยทั่วไปแล้วเป้าหมายของการดำเนินคดีแก่บุคคลที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด คือ การนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นมาฟ้องลงโทษ ดังนั้นกระบวนการทุกขั้นตอนในวิธีพิจารณาความอาญาไม่ว่าจะเป็น การจับ ควบคุม สอบสวน ฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาของศาล ย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานและหลักฐานต่างๆ ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และควรจะได้รับโทษอย่างไร ส่วนในการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้น มิได้มีเป้าหมายจำกัดเพียงวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปข้างต้น แต่รวมถึงการค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดสภาพแวดล้อมและสภาพของเด็กและเยาวชน อันเป็นเหตุให้เขาเหล่านั้นกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือศาลทราบถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ และหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเพื่อเปลี่ยนแปลงเขาให้กลับตัวเป็นคนดี เนื่องจากการที่บุคคลแต่ละคนกระทำความผิดย่อมมีสาเหตุที่แตกต่างกันไป ดังนั้นวิธีการแก้ไขจึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดเฉพาะราย ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการที่เหมือนกัน หรือต้องใช้การลงโทษเสมอไป ด้วยเหตุนี้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดเด็กและเยาวชนของไทยจึงมีบทบัญญัติให้ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็กแทนการลงโทษได้

เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่จะต้องเติบโตเป็นกำลังของสังคมในอนาคต การดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนจึงต้องมีหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษ เพื่อปกป้องและคุ้มครองความเสียหายจากการที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกดำเนินคดีอาญาในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลย หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลัก ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๑๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๑๔ กฎหมายทั้งสองฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ต่อมาได้มีกฎหมายฉบับใหม่ออกมายกเลิกกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ และบัญญัติหลักเกณฑ์ของวิธีพิจารณาและศาลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาใหม่ โดยรวมหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ทั้งสองฉบับที่ยกเลิกและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ กฎหมายฉบับนี้มีชื่อเรียกว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

เรื่องที่จะยกขึ้นมากล่าวในที่นี้จะจำกัดเพียงส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาเท่านั้น หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษสำหรับการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนนั้นปรากฏอยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนมิให้ต้องเสียชื่อเสียง หรือถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่จำเป็น ดังนั้นการจับจึงมีข้อจำกัดต่างจากการจับบุคคลใน

* ณรงค์ ใจหาญ.บทความ.เข้าถึงได้จาก <http://www.law.tu.ac.th.๒๕๔๗>.

คดีอาญาโดยทั่วไป ส่วนการควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่กระทำโดยผู้อำนวยการสถานพินิจในสถานที่อื่นอันมิใช่เรือนจำ เพื่อให้ให้ปะปนกับผู้กระทำผิดอื่น การสอบสวนเด็กหรือเยาวชนจะต้องกระทำโดยเร็ว พร้อมทั้งการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวและสภาพแวดล้อมของเด็กและสาเหตุของการกระทำผิดด้วย ส่วนการฟ้องคดีต่อศาลนั้นไม่จำเป็นต้องกระทำเสมอไปในทุกคดีที่ปรากฏหลักฐานว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้กระทำผิด สำหรับการพิจารณาคดีต้องกระทำโดยลับ และกระทำในห้องพิจารณาที่จัดไว้เป็นพิเศษให้มีลักษณะที่เป็นกันเองกับเด็กหรือเยาวชน ในการพิพากษาคดีของศาล ศาลจะลงโทษเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษ หรือจะใช้การรอกการลงโทษ หรือการคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่าได้กระทำผิด มิให้ต้องกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต

เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงรายละเอียดของหลักเกณฑ์ในกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนได้ดียิ่งขึ้น จะขอแยกพิจารณาออกเป็น ๗ หัวข้อดังนี้

๑. ความหมายของ "เด็ก" และ "เยาวชน" พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ) ให้นิยามของคำว่า "เด็ก" และ "เยาวชน" ไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้ "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ "เยาวชน" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ความหมายของ "เยาวชน" ใน พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ เปลี่ยนแปลงจากความหมายในกฎหมายเด็กและเยาวชนเดิม เพราะตามกฎหมายเดิม **ไม่ให้หมายรวมถึง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส** ซึ่งกฎหมายแพ่งกำหนดว่าบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบเจ็ดปีบริบูรณ์สามารถทำการสมรสได้และถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ทำการสมรสโดยได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งบุคคลเหล่านี้ถ้าได้กระทำการอันเป็นความผิด แม้อายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายเดิมไม่ถือว่าเป็นเยาวชน และต้องถูกฟ้องยังศาลธรรมดา แต่ในกฎหมายใหม่เห็นว่าบุคคลที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสนั้นยังมีสภาพจิตใจ และสภาพร่างกายที่ควรต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับบุคคลที่ยังไม่ได้สมรส จึงไม่บัญญัติยกเว้นมิให้อยู่ในความหมายของเยาวชน ดังนั้น บุคคลที่อายุยังไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส แล้วจึงอยู่ในความหมายของเยาวชนตาม พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ นี้

การที่กฎหมายมิได้รวมเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๗ ปีบริบูรณ์เข้าไว้ในความหมายของ "เด็ก" ด้วยนั้น เพราะเหตุว่าหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า เด็กที่มีอายุไม่เกิน ๗ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ และศาลจะใช้วิธีการสำหรับเด็กไม่ได้ ซึ่งต่างจากเด็กที่มีอายุกว่า ๗ ปีแต่ไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แม้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๔ จะบัญญัติว่าผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะมาดำเนินกระบวนการพิจารณาแก่เด็กที่มีอายุยังไม่เกินเจ็ดปีบริบูรณ์ พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ จึงมิได้รวมเด็กอายุยังไม่เกิน ๗ ปีบริบูรณ์ไว้ด้วย

๒. องค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องและอำนาจหน้าที่

๒.๑ ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลที่จัดขึ้นมาพิเศษ เพื่อดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ ศาลนี้ได้มีชื่อเรียกว่า **"ศาลคดีเด็กและเยาวชน"** ก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งมีทั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนประจำจังหวัดโดยจัดตั้งขึ้นแล้ว ๒๙ จังหวัด คือ สมุทรปราการ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สระบุรี ลพบุรี ระยอง ชลบุรี จันทบุรี นครราชสีมา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ บุรีรัมย์ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด อุดรธานี เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์ พิษณุโลก นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต สงขลา ตรัง และ นราธิวาส ส่วนในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งเป็นแผนกคดีเด็กและเยาวชน และในศาลฎีกาจัดตั้งเป็นแผนกคดีเด็กและเยาวชนเพื่อพิจารณา พิพากษาคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ต่อมาพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ ได้เปลี่ยนศาลคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว และโอนบรรดาคดีทั้งหลายของศาลคดีเด็กและเยาวชนมาพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือศาลเยาวชนและครอบครัวประจำจังหวัดต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น (พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ มาตรา ๘, ๙)

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด**มีถิ่นที่อยู่ปกติ**ในเขตศาลนั้น แต่ถ้าในเขตที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ แต่ศาลที่เด็กหรือเยาวชนกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว **ให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขตนั้นมีอำนาจชำระคดี** ถ้ามีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในเขตที่เด็กและเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและมีความผิดเกิดและเพื่อประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน ให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีอำนาจพิจารณาคดีได้ด้วย แต่ถ้าทั้งเขตที่เด็กหรือเยาวชนมีที่อยู่ปกติและที่ความผิดเกิดไม่เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวให้ฟ้องคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาธรรมดา ซึ่งปกติจะเป็นศาลที่ความผิดเกิด เชื่อหรืออ้างว่าได้เกิดในเขตศาลนั้น

องค์คณะผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่พิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญานี้จะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และผู้พิพากษาสมทบอีก ๒ คนอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี ผู้พิพากษาสมทบนี้เป็นผู้ที่คณะกรรมการตุลาการคัดเลือกจากบุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ เคยมีบุตรหรือเคยทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการอบรมเด็กมาไม่น้อยกว่า ๒ ปี ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวและหน้าที่ตุลาการมาแล้ว มีคุณสมบัติที่เป็นข้าราชการตุลาการได้ แต่ไม่ใช่ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา หรือทนายความ มีอธยาศัยและความประพฤติ

เหมาะสมแก่การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และหลังจากได้รับคัดเลือกแล้วจะได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจในการวินิจฉัยคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดและฟ้องต่อศาล โดยจะพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ และควรจะใช้วิธีการอย่างไรเพื่อปรับปรุงหรือป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลายเป็นผู้กระทำความผิดอีก ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีอำนาจพิพากษาลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือสั่งให้คุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนได้ตามแต่จะเห็นสมควรว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนนั้น เป็นรายบุคคล

๒.๒ สถานพินิจ เป็นองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่งในการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดเพื่อเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และมีหน้าที่สำคัญในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนนั้นตั้งแต่เริ่มดำเนินคดีและหลังจากมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็ก เพราะองค์กรนี้จะทำหน้าที่อบรมฝึกฝนและดูแลให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนนั้นจนกว่าจะกลับตัวเป็นคนดี สถานพินิจเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน คือ ผู้อำนวยการสถานพินิจ เจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีอาญา คือ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครู ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการสถานพินิจ

สถานพินิจมีอำนาจที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาดังต่อไปนี้

๑) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรมสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดเพื่อรายงานต่อศาล

๒) สอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล

๓) ควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาคดี หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

๔) สงเคราะห์หรือบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุม หรือภายหลังปล่อย

๕) จัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาคดี หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ

๖) จัดการศึกษา ฝึกและอบรม ดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม

๗) ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดโดยทั่วไป จัดทำสถิติการกระทำความผิดดังกล่าวของเด็กและเยาวชน และเผยแพร่วิธีการป้องกันหรือทำให้ลดน้อยลงซึ่งการกระทำความผิดนั้น

๘) ดำเนินการอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกากฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจและช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

สำหรับอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจในการควบคุมดูแลเด็ก หรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจมีดังนี้

๑) จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญอย่างน้อยพออ่านออกเขียนได้ ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ หรือให้ไปปฏิบัติการงานอื่นใด เพื่อมิให้มีเวลาว่างโดยไม่จำเป็นให้เหมาะสมกับจิตใจและสุขภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น

๒) ออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม

๓) ลงทัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ (เขียนไม่ เกิน ๑๒ ที, ทำงานหนัก, ดัดประโยชน์และความสะอาดที่สถานพินิจอำนาจให้บางประการ) แก่เด็กที่ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่วหรือกระทำผิดวินัย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔) ส่งเด็กหรือเยาวชนซึ่งมีความประพฤติเลวร้ายอันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่น ไปกักไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือเรือนจำ โดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งจะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเรือนจำก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว

๕) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว

๖) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ นอกจากนี้ ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจรับเด็กหรือเยาวชนเข้าไปฝึกอบรมในสถานพินิจแบบเข้ามาเย็นกลับตามคำสั่งศาล

๒.๓ พนักงานสอบสวน โดยปกติ คือ ตำรวจซึ่งอยู่ในสังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไป การสอบสวนกระทำขึ้นโดยการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหลายที่เกี่ยวข้องเพื่อรู้ตัวผู้กระทำผิด เพื่อพิสูจน์ความผิดว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ ตำรวจมีบทบาททั้งเป็นผู้จับ ควบคุม และสอบสวนเด็กหรือเยาวชน ผู้ต้องหาว่าได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และเป็นผู้รวบรวมสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ (ถ้าส่งมาให้แก่ตำรวจ) แล้วนำส่งให้แก่พนักงานอัยการเพื่อสั่งคดี

๒.๔ พนักงานอัยการ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทำหน้าที่ฟ้องคดีอาญา โดยทั่วไปต่อศาลและดำเนินคดีในฐานะโจทก์ หน่วยงานของอัยการ เดิมเรียกว่า กรมอัยการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้แยกออกมาเป็นหน่วยงานอิสระ อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี มีชื่อเรียกว่า สำนักงานอัยการสูงสุด และมีอัยการสูงสุด (อธิบดี กรมอัยการเดิม) เป็นผู้บังคับบัญชา อำนาจของพนักงานอัยการในคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด นั้นก็เหมือนเช่นในคดีทั่วไป คือ มีอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาล และถ้าฟ้องศาล พนักงาน อัยการจะนำคำฟ้องไปยื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัว หลังจากนั้นก็จะทำหน้าที่ในฐานะเป็น โจทก์และดำเนินการทั้งหลายตามที่กฎหมายบัญญัติในการพิจารณาคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน

๓. การดำเนินการในชั้นสอบสวน กระบวนการในชั้นสอบสวน แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ การจับ ควบคุมและปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชน และการสอบสวนและสืบเสาะ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น

๓.๑ การจับ ควบคุม และปล่อยชั่วคราวเด็กและเยาวชน

๑) การจับ ตามพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ ห้ามมิให้จับเด็กซึ่งต้องหา ว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่มีข้อยกเว้นไว้เป็นพิเศษ ๔ กรณี ดังนี้

๑.๑ เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หมายความว่า ตำรวจ พบเด็กกำลังลักทรัพย์ของคนอื่นต่อหน้า เป็นต้น

๑.๒ มีผู้เสียหายชี้ตัวหรือยืนยันให้จับ เช่น เจ้าของทรัพย์ที่ถูก ลักชี้ตัวเด็กคนนั้นว่าเป็นผู้ลักเอาไปและยืนยันขอให้ตำรวจจับ เป็นต้น

๑.๓ มีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าได้มีการร้องทุกข์ไว้แล้ว

๑.๔ มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนการจับ**เยาวชน** พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ กำหนดให้เป็นไปตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งให้ตำรวจมีอำนาจจับได้ดังนี้

๑.๑ พบผู้นั้นกำลังกระทำความผิดซึ่งหน้า

๑.๒ พบผู้นั้นกำลังพยายามกระทำความผิด เช่น ตำรวจพบเยาวชนกำลังเข้าไป ในบ้านของคนอื่นเพื่อลักทรัพย์ในเวลากลางคืน

๑.๓ สงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนี เช่น ตำรวจสงสัยว่าเยาวชน คนนี้เป็นคนร้ายที่ฆ่าคน และกำลังจะหลบหนีออกไปเขมร เป็นต้น

๑.๔ มีผู้ร้องขอให้จับโดยแจ้งว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

๑.๕ มีหมายจับบุคคลนั้น

หลังจากจับเด็กหรือเยาวชนแล้ว ตำรวจมีหน้าที่แจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ทราบ คือ ผู้อำนวยการสถานพินิจ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือ เยาวชนอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาดูแลเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับในทันที

แต่ถ้าคดีที่จับนั้นสามารถเปรียบเทียบปรับได้ คือคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตำรวจอาจกำหนดค่าปรับให้เด็ก หรือเยาวชนเสียค่าปรับ ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอม คดีเป็นอันเลิกกัน และตำรวจจะต้องปล่อยเด็กหรือเยาวชนนั้นทันทีที่ได้รับค่าปรับ

๒) การควบคุม หลังจากที่จับเด็กหรือเยาวชนมาแล้ว ถ้ามีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ก็มีอำนาจควบคุมไว้เป็นเวลาไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อการสอบปากคำ ส่วนสถานที่ควบคุมนั้นตามกฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่จะต้องไม่ปะปนกับผู้กระทำผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่ และมีใช้เป็นห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่

หลังจากพนักงานกำหนดเวลา ๒๔ ชั่วโมงแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจจะเป็นผู้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้เอง หรือจะมอบให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยไปดูแล หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับองค์กรที่เห็นสมควรก็ได้

๓) การปล่อยชั่วคราว กระทำได้ทั้งในการควบคุมของตำรวจและผู้อำนวยการสถานพินิจ ถ้าเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ การปล่อยชั่วคราวกระทำได้ ๔ วิธีดังนี้

(๑) ปล่อยโดยไม่มีประกัน

(๒) ปล่อยโดยมีประกัน

(๓) ปล่อยโดยมีประกันและหลักประกัน

(๔) ปล่อยโดยไม่มีประกันแต่มอบตัวเด็กหรือเยาวชน ให้แก่บิดา มารดา

ผู้ปกครอง ผู้ที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือองค์กรฯ ที่เห็นสมควรในพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ ได้กำหนดหลักการใหม่ที่ใช้ควบคุมการใช้ดุลพินิจสั่งปล่อยชั่วคราวของผู้อำนวยการสถานพินิจไว้ โดยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเข้าไปตรวจสอบการใช้ดุลพินิจได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวมากกว่าการถูกควบคุมอยู่ในระหว่างสอบสวน ทั้งนี้โดยกำหนดว่าให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนโดยพลัน และถ้าเห็นไม่สมควรปล่อยให้รีบส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว พร้อมทั้งความเห็นไปให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษา หัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งคำสั่งของบุคคลดังกล่าวที่ให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ให้ปล่อยชั่วคราวให้เป็นที่สุด แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

๓.๒ การสอบสวนและสืบเสาะข้อเท็จจริง การรวบรวมข้อเท็จจริงในชั้นเจ้าพนักงานนั้นมีอยู่ ๒ เรื่องใหญ่ๆ คือ ประการแรกเป็นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อพิสูจน์ว่าเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่ ส่วนประการหลังเป็นการสืบเสาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำ สภาพแวดล้อม และสาเหตุ

ของการกระทำผิด ผู้มีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงในประการแรก คือ พนักงานสอบสวนและในประการหลัง คือ ผู้อำนวยการสถานพินิจ

๑) การสอบสวนคดีอาญา ตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนในคดีเด็กและเยาวชนนั้นมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งพยานวัตถุ พยานเอกสาร และสอบปากคำพยานบุคคล ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดเหมือนเช่นในคดีอาญาโดยทั่วไป แต่พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ กำหนดถึงวิธีการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ พนักงานสอบสวนจะต้องสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานีตำรวจ ซึ่งก็เท่ากับว่าต้องสอบปากคำให้เสร็จภายในเวลาที่ตนมีอำนาจควบคุมนั่นเอง

เดิมกฎหมายเด็กและเยาวชนให้อำนาจตำรวจสอบสวนปากคำเด็กและเยาวชนเพิ่มเติมได้ภายหลังจากที่ส่งเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจแล้ว โดยตำรวจจะไปสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจเองหรือขอรับตัวมาสอบสวน ณ สถานีตำรวจแล้วส่งคืนภายในวันเดียวกันก็ได้ แต่ในปัจจุบันนี้มิได้มีบทบัญญัติเรื่องนี้ไว้ ตำรวจจึงไม่มีอำนาจสอบสวนในกรณีดังกล่าว ดังนั้นจึงต้องรีบสอบสวนให้เสร็จภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมงข้างต้น

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ดำเนินการสอบสวนโดยไม่ชักช้า เพราะพนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม หลักเกณฑ์ที่กำหนดใหม่นี้เท่ากับเป็นการเร่งให้ตำรวจดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว และเร่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีโดยเร็วเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนไม่ต้องตกอยู่ในสภาพผู้ต้องหาเกินสมควร

๒) การสืบเสาะข้อเท็จจริง เมื่อสถานพินิจรับตัวเด็กหรือเยาวชนมาจากตำรวจแล้ว กฎหมายกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่ในการดำเนินการที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๒.๑ สั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะของเด็กและบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวง เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น และสาเหตุแห่งการกระทำผิด

แต่การสืบเสาะนี้ไม่จำเป็นต้องทำทุกคดี ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามกฎหมายให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าไม่มีความจำเป็นแก่คดี จะสั่งงดการสืบเสาะก็ได้ แล้วแจ้งให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องทราบ

๒.๒ ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริง และ แสดงความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนแล้วส่งรายงานและความเห็นนั้นไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี และถ้ามีการฟ้องร้องเด็กหรือเยาวชน

ต่อศาลให้เสนอรายงาน และความเห็นนั้นต่อศาลพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษ หรือการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

๒.๓ ในกรณีที่ไม่ได้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราว ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการปฏิบัติดังนี้

(ก) ทำความสะอาดร่างกายและเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย

(ข) ให้แพทย์ตรวจร่างกายและถ้าเห็นสมควรให้จิตแพทย์ตรวจจิตใจด้วย

(ค) ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย ซึ่งควรจะได้รับการรักษาพยาบาลก่อนดำเนินคดี ให้มีอำนาจสั่งให้ได้รับการรักษาพยาบาลในสถานพินิจ หรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีเช่นนี้ให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องด้วย

การดำเนินการใน ๒ กรณีแรก มีความสำคัญมากต่อการพิจารณาของศาลในการหาวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้นในอนาคต ส่วนการดำเนินการในข้อ ๓ เป็นสิทธิของเด็กหรือเยาวชนที่รัฐควรต้องดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจในระหว่างที่อยู่ในความควบคุมของรัฐ

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ **การสืบเสาะไม่จำเป็นต้องดำเนินการในทุกคดี แต่การทำรายงานในข้อ ๒) นี้ จำต้องทำทุกคดีแม้ว่าคดีนั้นเด็กหรือเยาวชนจะให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำผิดก็ตาม (ฎีกาที่ ๓๑๖/๒๔๙๖)**

๔. การดำเนินการในชั้นสั่งคดีและฟ้องคดีต่อศาล กระบวนการขั้นนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการเป็นหลัก เพราะผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดไม่มีอำนาจฟ้องคดีโดยลำพังดังเช่นคดีอาญาโดยทั่วไป การฟ้องคดีของผู้เสียหายจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจก่อน อย่างไรก็ตาม กฎหมายใหม่แม้จะไม่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจ ผู้เสียหายยังสามารถขออนุญาตฟ้องต่อศาลได้ และถ้าศาลอนุญาต หลังจากที่เรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมาสอบถามแล้วและเห็นควรอนุญาต ผู้เสียหายจะมีอำนาจฟ้องเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดได้

๔.๑ การสั่งคดี การสั่งคดีเริ่มต้นภายหลังจากที่พนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และโดยปกติพนักงานอัยการจะพิจารณาว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ ถ้าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำผิดจะทำความเห็นสั่งฟ้องคดี แต่ถ้าไม่เชื่อว่าเป็นผู้กระทำผิดก็จะออกคำสั่งไม่ฟ้องคดี

อย่างไรก็ตาม การสั่งไม่ฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนอาจทำได้อีกวิธีหนึ่ง ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี และอาจกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมจะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจะแจ้งความเห็น

ควรสั่งไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการและถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย พนักงานอัยการจะออกคำสั่งไม่ฟ้องคดี ซึ่งคำสั่งนี้กฎหมายถือเป็นที่สุด ผลก็คือเด็กหรือเยาวชนจะถูกควบคุมในสถานพินิจแทนการถูกฟ้องคดีต่อศาล

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจแทนการฟ้องคดีนี้ ผู้อำนวยการสถานพินิจกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ต้องไม่เกิน ๒ ปี

๔.๒ การฟ้องคดีต่อศาล

หลังจากที่พนักงานอัยการออกคำสั่งฟ้องแล้ว จะต้องทำคำฟ้องซึ่งมีรายการตามแบบที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ กำหนดซึ่งเป็นแบบคำฟ้องที่ใช้กับคดีอาญาโดยทั่วไป และต้องเพิ่มเติมรายการอีก ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) การควบคุมตัวเด็กและเยาวชน
- ๒) อายุเด็กและเยาวชน
- ๓) ชื่อและที่อยู่ของบิดามารดา
- ๔) การงดสืบเสาะข้อเท็จจริงของสถานพินิจในคดีเล็กน้อย
- ๕) การได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดให้ฟ้องคดีได้ ในกรณีที่ฟ้องไม่ทัน

หรือฟ้องเมื่อพ้นระยะเวลาผิดฟ้องตามกฎหมายแล้ว

กฎหมายกำหนดเวลาให้พนักงานอัยการซึ่งฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาล เพื่อให้การดำเนินคดีกระทำโดยรวดเร็ว ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการต้องฟ้องภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่จับเด็กหรือเยาวชน แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นที่ทำให้ฟ้องคดีไม่ทันภายในกำหนด เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในกรณีที่สามารถสอบสวนยังอยู่กับพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ในกรณีที่สามารถนั้นได้ส่งมาให้อัยการแล้ว จะต้องขอผิดฟ้องต่อศาลดังนี้

๑) ในคดีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปียื่นขอผิดฟ้องได้ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน ขอผิดฟ้องได้ไม่เกินสองครั้ง

๒) ในคดีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี สามารถขอผิดฟ้องเกินกว่า ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ขอได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง โดยต้องแสดงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความจนกว่าศาลจะพอใจ

ถ้าเด็กหรือเยาวชนหลบหนีกฎหมายไม่ให้นำเวลาที่หลบหนีมาคำนวณเข้ากับระยะเวลาที่กำหนดไว้เพื่อฟ้องข้างต้น ถ้าพ้นกำหนดเวลาให้ยื่นฟ้องแล้ว พนักงานอัยการไม่ฟ้องคดีต่อศาล พนักงานอัยการจะฟ้องคดีนั้นไม่ได้ เว้นแต่อัยการสูงสุดจะอนุญาตให้ฟ้องได้

ตามกฎหมายเดิมเด็กหรือเยาวชนที่ถูกฟ้อง จะต้องมิอายุไม่เกิน ๑๘ ปี บริบูรณ์ในวันที่ยื่นฟ้อง แต่ตามพระราชบัญญัติ เยาวชนฯ มาตรา ๕ เปลี่ยนหลักใหม่ทำให้พิจารณาอายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่การกระทำผิดได้เกิดขึ้น ดังนั้นถ้าขณะกระทำผิดเยาวชนมีอายุยังไม่เกิน ๑๘ ปีบริบูรณ์ แม้จะยื่นฟ้องหลังจากที่มีอายุเกิน ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็ต้องยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

๕.๓ การกอนฟ้อง พนักงานอัยการมีอำนาจกอนฟ้องได้ โดยยื่นคำร้องขอกอนฟ้องต่อศาล แต่ก่อนที่ศาลจะสั่งอนุญาตหรือไม่ จะต้องแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบ ซึ่งผู้อำนวยการสถานพินิจอาจให้ความเห็นต่อศาลว่าควรคุมประพฤติแทนการดำเนินคดีต่อไปเพื่อสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กหรือเยาวชน และเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติและอนุญาตให้กอนฟ้องได้

๕. การพิจารณา

๕.๑ การควบคุมและการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณา

หลังจากที่รับฟ้องแล้ว ถ้าศาลเห็นว่ามีความจำเป็นต้องควบคุมเด็ก หรือเยาวชนไว้ในระหว่างการพิจารณา ศาลจะสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองสถานที่ที่ศาลมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็ก มีหน้าที่จัดส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมายังศาลตามคำสั่งศาล

วิธีการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นกฎหมายห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการ เช่น โซ่ตรวน เป็นต้น

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนมาศาล หรือนำจากศาลไปยังสถานพินิจนั้นกฎหมายกำหนดว่า ห้ามมิให้ควบคุมปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

ส่วนการปล่อยชั่วคราวนั้น ศาลมีอำนาจสั่งปล่อยเด็กหรือเยาวชน ได้ถ้าเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมไว้ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งได้ ๔ กรณี ดังนี้

- ๑) ปล่อยโดยไม่มีประกัน
- ๒) ปล่อยโดยมีประกัน
- ๓) ปล่อยโดยมีประกันและหลักประกัน

๔) มอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แต่ศาลต้องเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วแต่กรณี มาสอบถามความเห็นก่อนที่จะมอบให้บุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรรับเด็กหรือเยาวชนไปดูแล (พระราชบัญญัติ เยาวชนฯ มาตรา ๘๖)

๕.๒ การแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เมื่อศาลรับฟ้องแล้วจะต้องแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยทราบถึงวันและเวลานั่งพิจารณาของศาลโดยไม่ชักช้า และถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวมานั่งฟังการพิจารณาดำเนินคดีด้วยก็ได้

๕.๓ เรียกเด็กหรือเยาวชนมาสอบถาม ผู้พิพากษาซึ่งเป็นเจ้าของสำนวนเห็นว่าควรเรียกเด็กหรือเยาวชน มาสอบถามเป็นการเฉพาะตัว ก็สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาใดก่อนที่ศาลจะชี้ขาดตัดสิน ทั้งนี้เพื่อหยั่งทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุ

แห่งการกระทำผิด บุคคลลักษณะ ท่วงทีวาจา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น แต่ต้องกระทำในห้องซึ่งมีชื่อห้องพิจารณา เดิมศาลจะต้องสอบถามก่อนอ่านคำฟ้องให้จำเลยฟัง (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๗)

๕.๔ ห้องพิจารณาคดีต้องจัดไว้เป็นพิเศษ

กฎหมายกำหนดว่า การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิด ให้กระทำในห้องที่มีชื่อห้องพิจารณาคดีอาญา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้นัดพิจารณาคดีดังกล่าวในห้องสำหรับพิจารณาคดีธรรมดา แต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีธรรมดา

บรรยากาศในห้องพิจารณาคดีเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้นการจัดที่นั่งผู้พิพากษา โจทก์ จำเลย และพยานจะมีความแตกต่างจากคดีธรรมดา กล่าวคือ จะไม่มีบัลลังก์ศาล แต่จะนั่งกันบนโต๊ะ และเก้าอี้ธรรมดา ผู้พิพากษา โจทก์ จำเลย นั่งอยู่ในที่ระดับเท่ากัน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นกันเอง

๕.๕ การพิจารณาคดีต้องกระทำโดยลับ และอาจจะกระทำลับหลังจำเลยก็ได้

ในคดีธรรมดา กฎหมายกำหนดให้ต้องพิจารณาโดยเปิดเผย ซึ่งปกติจะกระทำในห้องพิจารณาของศาล มีผู้เกี่ยวข้องและประชาชนเข้าฟังได้และจะต้องพิจารณาต่อหน้าจำเลย คือ จำเลยจะต้องอยู่ในห้องพิจารณาทุกครั้งที่มีการดำเนินการพิจารณาในคดีที่ตนถูกกล่าวหา ทั้งนี้เพื่อให้จำเลยทราบว่าตนถูกกล่าวหาว่าอย่างไร จะได้มีโอกาสแก้ข้อกล่าวหาได้ สำหรับคดีเด็กหรือเยาวชนนี้ กฎหมายให้ทำการพิจารณาโดยลับ ทั้งนี้เพราะถ้าพิจารณาโดยเปิดเผยแล้วจะทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องเสียชื่อเสียงต่อไปในอนาคต ดังนั้นในการพิจารณาคดีเด็กหรือเยาวชน ผู้ที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้ จะมีเพียงบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับคดีดังต่อไปนี้เท่านั้น ซึ่งได้แก่

- ๑) จำเลย ที่ปรึกษากฎหมายของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย
- ๒) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
- ๓) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่ศาลจะ

เห็นสมควร

- ๔) โจทก์และทนายโจทก์
- ๕) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- ๖) พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- ๗) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต

อย่างไรก็ตาม ถ้าศาลเห็นว่าสมควรพูดกับจำเลยโดยเฉพาะ หรือเห็นว่าบางคนไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณา ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลทั้งหมด หรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณาออกไปนอกห้องพิจารณาได้

ส่วนการพิจารณาคดีเด็กหรือเยาวชนนั้นโดยหลักต้องกระทำต่อหน้าจำเลย แต่กฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นให้กระทำลับหลังจำเลยได้ ๒ กรณีคือ

กรณีแรก ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยไม่ควรฟังคำให้การพยานในตอนหนึ่งตอนใด ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกนอกห้องพิจารณาได้ แต่เมื่อศาลสั่งให้จำเลยกลับเข้ามาฟังการพิจารณา ให้ศาลแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้วให้จำเลยทราบเท่าที่ศาลเห็นสมควร

กรณีที่สอง ถ้าจำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา และศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ดำเนินการสืบพยานในข้อที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ลับหลังจำเลยได้ แต่จะต้องกระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของจำเลย

๕.๖ การดำเนินกระบวนการพิจารณากระทำโดยไม่เคร่งครัด

ในการดำเนินคดีอาญาธรรมดาการพิสูจน์ความผิดของจำเลยจะต้องกระทำโดยเคร่งครัดตามหลักกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ พยานทุกชนิดต้องนำเสนอต่อศาล ถ้าเป็นความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ พยานผู้นั้นจะต้องมาเบิกความประกอบความเห็นต่อศาลด้วย แต่สำหรับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนนั้นกฎหมายไม่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด ดังปรากฏในหลักเกณฑ์ ต่อไปนี้

๑) ให้ใช้ถ้อยคำที่จำเลยสามารถเข้าใจได้ง่าย และ

๒) ให้โอกาสจำเลย รวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ทำการงานหรือมีความเกี่ยวข้องด้วย แถลงข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็น ตลอดจนระบุและซักถามพยานได้ไม่ว่าในเวลาใดๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น

๓) นอกเหนือจากข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ข้อที่เกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษาหรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องนั้น ศาลมีอำนาจกำหนดเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา ซึ่งข้อเท็จจริงข้อนี้พนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ดำเนินการสืบเสาะ และเสนอผู้อำนวยการสถานพินิจ และผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ทำรายงานเสนอต่อศาล แต่ถ้าศาลเห็นว่าควรสืบเสาะเพิ่มเติม ก็มีอำนาจสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจให้ดำเนินการได้

ในการนำเสนอรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริงข้างต้น ศาลมีอำนาจรับฟังรายงานโดยไม่ต้องนำพยานบุคคลมาสืบประกอบได้ แต่ถ้าศาลรับฟังรายงานให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยแล้ว ศาลต้องแจ้งข้อความตามรายงานนั้นให้จำเลยทราบ และจำเลยมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและสืบพยานหักล้างได้

๔) จำเลยไม่มีสิทธิมีทนาย แต่จะมีที่ปรึกษากฎหมาย

เนื่องจากการดำเนินคดีแก่เด็กหรือเยาวชนไม่มีลักษณะที่เป็นการต่อสู้กันระหว่างคู่ความสองฝ่าย แต่เป็นการที่ศาลพยายามจะหาทางแก้ไขหรือสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนนั้น ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงไม่ยอมให้จำเลยมีทนายความแก้คดีแทน แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ซึ่งบุคคลที่จะเป็นที่ปรึกษา

กฎหมายให้แก่จำเลยนี้ต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นทนายได้ตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ และได้จดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายต่อศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ศาลต้องตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ เว้นแต่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะแจ้งแก่ศาลว่าไม่ต้องการที่ปรึกษา หรือศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นแก่คดีที่จะต้องตั้ง ศาลจะไม่ตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็ก

๕.๗ การห้ามบันทึกภาพ เสียงและโฆษณาข้อความ เป็นการทราบกันอยู่ว่าบุคคลผู้ต้องคดีอาญาและปรากฏแก่สื่อมวลชนจะต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์จากคนโดยทั่วไป อันเป็นเหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ดังนั้นเพื่อปกป้องผลกระทบต่อสถานภาพของเด็กและเยาวชนจากการดำเนินคดีอาญา กฎหมายจึงมีข้อห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดหรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงานหรือสถานการศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

แต่มีข้อยกเว้นว่า ถ้าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น กระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และศาลอนุญาต หรือกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้กระทำมีสิทธิกระทำได้

๕.๘ ข้อที่ศาลจะต้องคำนึงถึงในการพิจารณา และพิพากษา กฎหมายกำหนดแนวทางที่ศาลจะต้องคำนึงถึงในการดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนนี้ว่า **ศาลต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้น ศาลจะต้องคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และ ลงโทษหรือเปลี่ยนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน**

แนวความคิดตามหลักกฎหมายข้างต้นเป็นรากฐานของการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กหรือเยาวชนซึ่งมีบัญญัติไว้ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนมาจนถึงศาลเยาวชนและครอบครัว โดยการมุ่งที่แก้ไข เยียวยา และให้การสงเคราะห์เด็กมากกว่าการลงโทษ และการแก้ไขนั้น ถ้าจะให้ได้ผลจะต้องกระทำหรือใช้วิธีการที่เหมาะสมแก่เด็กหรือเยาวชนเฉพาะรายไป

๖. การพิพากษา

หลักเกณฑ์ที่ศาลจะทำคำพิพากษาในคดีเด็กและเยาวชนนี้ นอกจากข้อที่ศาลจะต้องคำนึงถึงตามหลักการพิจารณาในข้อ ๗ ข้างต้นแล้ว ศาลต้องดำเนินการตามหลักกฎหมายต่อไปนี้

๑. ในคดีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริง ศาลจะมีอำนาจพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กได้**ต่อเมื่อได้รับทราบรายงานและความเห็น จากผู้อำนวยการสถานพินิจแล้ว**

๒. ศาลมีอำนาจออกคำสั่งชั่วคราวก่อนพิพากษาได้ ถ้าศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดี**ไม่สมควรจะมีคำพิพากษา** ศาลมีอำนาจสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) ให้ปล่อยจำเลยไปชั่วคราว

๒) ส่งตัวจำเลยไปควบคุมยังสถานพินิจแห่งใดแห่งหนึ่งชั่วคราว

๓) ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อน

๓. การประชุมปรึกษาเพื่อทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง ผู้พิพากษาอาวุโสเป็นประธานและให้ประธานถามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบก่อน

๔. เมื่อทำคำพิพากษาเสร็จแล้ว **จะต้องอ่านคำพิพากษาโดยลับ** ซึ่งบุคคลที่อยู่ในห้องพิจารณาคดีอ่านคำพิพากษาจะมีแต่เฉพาะบุคคลเกี่ยวข้องเท่านั้น และถ้าเป็นไปได้ ให้ศาลเรียกบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาด้วย

ส่วนการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น กฎหมายห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

๕. คำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยปกติแล้วคำพิพากษาของศาลเมื่อตัดสินไปแล้วจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ได้ เว้นแต่ศาลสูงจะพิพากษากลับหรือแก้ไข แต่สำหรับคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายให้อำนาจศาล แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาที่เกี่ยวกับโทษ หรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลเอง หรือรายงานจากผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองโรงเรียน หรือสถานกักและอบรม หรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ หรือคำร้องของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กอาศัยอยู่หรือสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับสภาวะและสภาพแวดล้อมของเด็กหรือเยาวชนนั้น เปลี่ยนแปลงไปทั้งในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง ศาลเมื่อพิจารณาแล้วมีอำนาจใช้ดุลพินิจ แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาและคำสั่งที่เกี่ยวกับโทษ และวิธีการสำหรับเด็กได้ แล้วแจ้งให้ศาลที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งทราบ ถ้าศาลที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ศาลที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงที่กำหนดภายหลัง ถ้าทำให้จำเลยได้รับ โทษหนักขึ้น เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งที่เปลี่ยนแปลงได้

การแก้ไขนี้ขยายไปถึงคำพิพากษาของศาลธรรมดาที่ได้พิพากษาให้เด็กหรือเยาวชน ไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมยังสถานพินิจด้วย โดยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชน ซึ่งจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่มีอำนาจแก้ไข

๖. ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า **จำเลยไม่มีความผิด และปล่อยจำเลยไป ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยก็ได้** เงื่อนไขนี้ ได้แก่

๑) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจงใจให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติชั่ว เช่น ห้ามเข้าไปในบาร์ เป็นต้น

๒) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น หรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

๓) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร เช่น ห้ามคบหากับนายดำ ซึ่งเป็นนักเลงการพนัน เป็นต้น

๔) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะจงใจให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติชั่ว

๕) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมาย เป็นครั้งคราว

๖) ให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม หรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ ระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัตินี้จะต้องไม่เกินกว่าเวลาที่ผู้นั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ และศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข หรือเพิกถอนข้อกำหนดเหล่านี้ได้ เมื่อปรากฏว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป

เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดูแลสอดส่องและรายงานต่อศาลถึงความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข การคุมประพฤติของศาลข้างต้น ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติหรือ พนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมาย

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาลกำหนดข้างต้น ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกผู้นั้นมาตักเตือน หรือส่งตัวไปกักและอบรม หรือฝึกอบรมในสถานพินิจ หรือสถานฝึกและอบรมในสถานพินิจ หรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาต เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

๗. ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า **จำเลยกระทำความผิด ศาลอาจไม่ลงโทษ หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น แต่ใช้วิธีการสำหรับเด็กแทนได้** วิธีการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

๑) เปลี่ยนโทษจำคุก หรือกักกัน ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นการกักและอบรมในสถานที่กักและอบรมของสถานพินิจตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

๒) เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ สถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

๓) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติโดยกำหนดเงื่อนไขข้อเดียว หรือหลายข้อตามข้อ ๖ ก็ได้

การควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามข้อ ๑) และ ๒) นั้น ถ้าศาลพิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่า ควรจะกักตัวหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไป ภายหลังจาก ที่ผู้นั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ ศาลต้องระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด

ถ้าศาลกำหนดระยะเวลาของการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปกักและอบรม หรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ หรือส่งตัวไปยังสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรมที่ได้รับใบอนุญาต โดยกำหนดเป็นเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างเวลานั้น โดยไม่มีเงื่อนไข หรือปล่อยโดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติ ตามข้อ ๖ ก็ได้

๘. ศาลมีอำนาจระงับการกำหนดโทษ หรือระงับการลงโทษเด็กหรือเยาวชนได้ในคดีธรรมดา การที่ศาลจะระงับการกำหนดโทษ หรือระงับการลงโทษ และให้ใช้วิธีการคุมประพฤติแทนนั้น จะต้องเป็นคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุก ๒ ปี ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน และจำกัดเฉพาะการระงับการลงโทษจำคุกเท่านั้น ไม่รวมกับโทษอย่างอื่น แต่ในคดีเด็กและเยาวชน กำหนดไว้เป็นพิเศษโดยให้ศาลระงับการกำหนดโทษ หรือระงับการลงโทษเด็กหรือเยาวชนได้ แม้ว่าจะปรากฏเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑) เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เคยรับโทษจำคุกหรือโทษอย่างอื่น ตามคำพิพากษามาก่อนแล้ว

๒) โทษที่จะลงแก่เด็กหรือเยาวชนเป็นโทษอย่างอื่น นอกจากโทษจำคุก เช่น โทษ ปรับ เป็นต้น

๓) ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสองปี

๙. ในคดีธรรมดาบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับ แต่ไม่ยอมชำระค่าปรับ ศาลมีอำนาจกักขังแทนค่าปรับได้ โดยคิดอัตรา ๗๐ บาท ต่อการกักขัง ๑ วัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ แต่ในคดีเด็กและเยาวชน ถ้าต้องโทษปรับและไม่ยอมเสียค่าปรับ **กฎหมายห้ามมิให้ศาลกักขัง เด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ** แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

๗. การอุทธรณ์ ฎีกา การอุทธรณ์และฎีกานั้นสามารถดำเนินการได้ นับแต่วันที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษา ดังเช่นคดีธรรมดาโดยทั่วไป ซึ่งจะต้องทำเป็นคำฟ้อง อุทธรณ์ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา และคำฟ้องฎีกายื่นต่อศาลฎีกา ภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา ในการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนนั้น ทั้งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา จะมีแผนกคดีเด็กและเยาวชนไว้เพื่อพิจารณาและพิพากษาไว้เป็นการเฉพาะ

๗.๑ ข้อจำกัดในการอุทธรณ์ กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

๑) ห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่**จำเลย**สามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ แม้อัตราโทษจำคุกคดีนั้นจะไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท ถ้าเข้ากรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก

(๒) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้

(๓) ศาลพิพากษาให้จำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้

(๔) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินกว่าหนึ่งพันบาท

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ)

๒) แม้อคดีจะต้องห้าม ตาม ๑) อาจจะอุทธรณ์ได้ ถ้าโจทก์หรือจำเลยขออนุญาตอุทธรณ์และ

(๑) ผู้พิพากษาคนใดที่พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษา หรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรที่ศาลอุทธรณ์ และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรือ

(๒) อัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่า มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ตริ)

(๓) การอุทธรณ์ในข้อกฎหมายอุทธรณ์ได้ทุกคดี ถ้าเป็นข้อที่ยกกว่ากล่าวกันมาแล้วในศาลชั้นต้น แต่ถ้าเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์ สามารถอุทธรณ์ได้ทันที แม้ว่าจะไม่ได้ว่ากล่าวกันมาแล้วในศาลชั้นต้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔)

๓) ห้ามมิให้อุทธรณ์ ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา ๗๔ (๑) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๒) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน เว้นแต่ในกรณีที่ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษา หรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรม มีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

(๓) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็ก เว้นแต่การกักและอบรมนั้น มีกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกินสามปี

(๔) แม้คดีจะต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ๓) คู่ความอาจอุทธรณ์ได้ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคและอนุญาตให้อุทธรณ์

๗.๒ ข้อจำกัดในเรื่องการฎีกา

๑) ห้ามมิให้ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์กำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่ระบุข้อ ๖ ๓) ข้างต้น

๒) ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปีหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคแรก)

๓) ห้ามโจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (แต่ไม่ห้ามจำเลย) ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่าง หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปีไม่ว่าจะมีโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคสอง)

๔) ห้ามคู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดที่วามานี้ ข้อห้ามข้างต้นไม่จำกัดสิทธิของจำเลยที่จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลอุทธรณ์แก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษจำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๙)

๕) ห้ามมิให้คู่ความฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งในข้อเท็จจริงในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่เพียงอย่างเดียว แม้คดีนั้นจะไม่ต้องห้ามฎีกาก็ตาม (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๙ ทวิ)

๖) ห้ามคู่ความฎีกาททั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายถ้าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาฟ้องโจทก์ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐)

๗) ในคดีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๒) - ๖) ข้างต้น โจทก์หรือจำเลยอาจฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ ถ้ายื่นขออนุญาตฎีกาและ

(๑) ผู้พิพากษาคณะหนึ่งคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์ เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุด และอนุญาตให้ฎีกา หรือ

(๒) อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย

๘) การฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายสามารถฎีกาได้ แต่ต้องเป็นข้อกฎหมายที่ยกขึ้นว่ากล่าวไว้ในศาลล่าง เว้นแต่ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย หรือ การที่มีได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องฎีกา ให้ฎีกาได้ทันที แม้ว่าจะไม่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวไว้ในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์

บทสรุป

ความมุ่งหมายที่สำคัญของการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนนั้น มีอยู่ ๒ ประการคือ ประการแรกเพื่อพิสูจน์ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ และประการที่สอง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการแก้ไข บำบัด และปกป้องสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนผู้ที่ถูกดำเนินคดีมิให้เป็นผู้กระทำผิดในอนาคต ซึ่งความมุ่งหมายในประการที่สองนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของการลงโทษเพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้กระทำผิด (reformation or rehabilitation) และนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำการอันเป็นความผิดเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะตัวโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการลงโทษ หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังเช่นผู้กระทำผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่เสมอไป ด้วยเหตุนี้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงมีมาตรการที่จะหลีกเลี่ยงการฟ้องคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาตั้งเช่นคดีธรรมดา แต่เปลี่ยนมาเป็นการคุมประพฤติแทน การฟ้องคดี การลงโทษจำคุก หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือ การใช้วิธีการสำหรับเด็กให้เหมาะสมเฉพาะรายแทนการลงโทษ เป็นต้น ส่วนการดำเนินกระบวนการก็มุ่งจะปกป้องผลเสียจากการถูกดำเนินคดี ดังนั้นเด็กหรือเยาวชนจึงต้องมีเจ้าพนักงานหรือศาล พิเคราะห์เป็นพิเศษ โดยรูปแบบของการพิเคราะห์มีลักษณะไม่เป็นทางการและเป็นการพิเคราะห์ลับโดยมุ่งหมายที่การคุ้มครองสวัสดิภาพและให้การสงเคราะห์เด็ก หรือเยาวชนมากกว่าการค้นหาความจริงเพื่อมุ่งผลในการลงโทษ จะเห็นได้ว่ามาตรการในกฎหมายและความประสงค์ของการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน หรือในปัจจุบันเรียกว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว นั้น เพื่อกำหนดศาลและวิธีพิจารณาเป็นพิเศษให้เหมาะสมกับการดำเนินการต่อเด็กหรือเยาวชน โดยมุ่งหมายที่การสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้กระทำมากกว่าการลงโทษ แต่ข้อที่พึงตระหนักก็คือ มาตรการทั้งหลายนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จะต้องอาศัยบุคลากรของรัฐที่ทำหน้าที่ตั้งแต่สืบเสาะข้อเท็จจริง การสอบสวน การคุมประพฤติ และการกำหนดเงื่อนไขในการใช้วิธีการสำหรับเด็ก ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความเข้าใจและรู้จักวิธีการที่จะปรับปรุงแก้ไขเด็กหรือเยาวชนให้เป็นคนดีต่อไป ดังนั้นถ้าบุคลากรเหล่านี้ขาดความดูแลเอาใจใส่หรือไม่เข้าใจในความประสงค์ของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก็จะขาดประสิทธิภาพไป นอกจากนี้บทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนให้อยู่ในกรอบจารีตประเพณีและกฎหมาย หากท่านเหล่านี้ละเลย

หน้าที่อันสำคัญจนเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในสภาวะหรือสภาพที่โน้มนำไปในการดำเนินพฤติกรรมแบบอาชญากรแล้ว การแก้ไขเยียวยาในทางกฎหมายอาจช้าเกินกว่าจะแก้ไขได้ ดังนั้นความร่วมมือของทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพของเจ้าพนักงาน และศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นปัจจัยสำคัญๆ ต่อการป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในสภาวะที่จะกระทำการอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
- : ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎร)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและ
กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน และให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นแทนศาล
คดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัวด้วย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒1[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๒๔
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๕
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๐๕
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๐๗
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๓

(๒)

- (๗) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๒๓
- (๘) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๒๖
- (๙) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. ๒๕๓๐
- (๑๐) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๓๐
- (๑๑) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๓๓
- (๑๒) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๔๔
- (๑๓) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

“คดีธรรมดา” หมายความว่า คดีอื่น ๆ นอกจากคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาล ที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“คดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาลเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการสถานพินิจ” หมายความว่า รวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานพินิจให้ปฏิบัติราชการแทน

(๓)

“พนักงานคุมประพฤติ”2[๒] หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ”3[๓] หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ควบคุมและสอดส่องความประพฤติเด็กและเยาวชน ให้คำแนะนำและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีอำนาจสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียงประนีประนอมข้อพิพาทตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น

มาตรา ๖ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๒

ศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘ ให้จัดตั้ง

(๑) ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขึ้นในกรุงเทพมหานคร และให้มีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร

2[๒] มาตรา ๔ นิยามคำว่า “พนักงานคุมประพฤติ” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

3[๓] มาตรา ๕ นิยามคำว่า “ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

(๔)

(๒) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาขึ้นในจังหวัดสงขลา และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดสงขลา

(๓) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมาขึ้นในจังหวัดนครราชสีมา และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดนครราชสีมา

(๔) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดเชียงใหม่

(๕) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานีขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดอุบลราชธานี

(๖) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยองขึ้นในจังหวัดระยอง และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดระยอง

(๗) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(๘) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ขึ้นในจังหวัดนครสวรรค์ และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดนครสวรรค์

(๙) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่นขึ้นในจังหวัดขอนแก่น และให้มีเขตอำนาจตลอดจังหวัดขอนแก่น

ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาล แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดใดจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

ให้แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดมีเขตอำนาจเช่นเดียวกับศาลที่ตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น สำหรับจังหวัดที่มีศาลจังหวัดมากกว่าหนึ่งศาล ถ้าจะเปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดเพียงบางศาลจะให้แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดที่เปิดทำการนั้นมีเขตอำนาจตลอดท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดที่ยังมิได้เปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ให้ระบุเขตอำนาจดังกล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองด้วย

ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลยุติธรรมชั้นต้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

มาตรา ๙ ให้โอนบรรดาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ และศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

(๕)

อุบลราชธานี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ หรือ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนอกจากที่ได้จัดตั้งตาม มาตรา ๘ ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งจะต้องระบุเขตอำนาจของศาลนั้นไว้ด้วย และจะเปิดทำการ เมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

เมื่อได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขึ้นในจังหวัดที่มีแผนกคดีเยาวชนและ ครอบครัวเปิดทำการอยู่แล้ว ให้ยุบเลิกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น และให้โอนบรรดาคดีที่ค้าง พิจารณาในแผนกดังกล่าวไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดที่จัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๑ ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

(๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง

(๓) คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทาง ศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย

(๔) คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของ กฎหมายซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๑๒ ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือ ศาลยุติธรรมอื่น ไม่ว่าจะเกิดปัญหาขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ประธาน ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการโอนคดีในท้องที่ ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นอื่นใดในท้องที่นั้นรับคดีที่อยู่ในอำนาจ ศาลเยาวชนและครอบครัวไว้พิจารณาพิพากษา

มาตรา ๑๔ ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว แม้จำเลยจะมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์หรือเกินยี่สิบปีบริบูรณ์หรือบรรลุนิติภาวะแล้วด้วย การสมรส แล้วแต่กรณี ให้ศาลนั้นคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไปจนเสร็จสำนวน และถ้าจะมี อุทธรณ์หรือฎีกาก็ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือศาลอุทธรณ์

(๖)

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวที่จะพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้ศาลเช่นว่านั้นคงมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของบุคคลที่เกี่ยวข้องจะผิดไป หรือศาลอื่นใดได้รับพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๓ ซึ่งถ้าปรากฏเสียแต่ต้นจะเป็นเหตุให้ศาลนั้น ๆ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาก็ตาม ข้อบทพร้องดังกล่าวไม่ทำให้การพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาและศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเสียไป

ถ้าข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งปรากฏขึ้นในระหว่างการพิจารณา ไม่ว่าในศาลชั้นต้นศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้ศาลนั้น ๆ โอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป

มาตรา ๑๖ ในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลให้มีผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๑๗ การแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งเป็นผู้มีอรรถชาติและความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนและเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว

ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอื่นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๘ ในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ให้มีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคน รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางสองคน และเลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลางซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการหนึ่งคน ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นว่ามีควมจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการจะกำหนดให้มีรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมากกว่าสองคนก็ได้

ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ให้มีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดศาลละหนึ่งคน ในกรณีที่จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดใด ให้มีผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดนั้นหนึ่งคน และเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีฐานะเสมือนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

มาตรา ๑๙ เมื่อตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

กลางเป็นผู้ทำการแทน ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้มีอาวุโสสูงสุดเป็นผู้ทำการแทน ถ้าผู้มีอาวุโสสูงสุดไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้มีอาวุโสถัดลงมาตามลำดับเป็นผู้ทำการแทน เมื่อตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้พิพากษาผู้มีอาวุโสสูงสุดในศาลหรือแผนกนั้นเป็นผู้ทำการแทน ถ้าผู้พิพากษาผู้มีอาวุโสสูงสุดในศาลหรือแผนกนั้นไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้พิพากษาผู้มีอาวุโสถัดลงมาตามลำดับเป็นผู้ทำการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ทำการแทนตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะสั่งให้ผู้พิพากษาศาลใดศาลหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนก็ได้

มาตรา ๒๐4[๔] อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นผู้รับผิดชอบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นและอธิบดีผู้พิพากษามาตามักที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๑ ให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับรองอธิบดีผู้พิพากษาและรองอธิบดีผู้พิพากษามาตามักที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และให้มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย

มาตรา ๒๒5[๕] ให้อธิบดีผู้พิพากษามาตามักที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัวที่อยู่ในเขตอำนาจของตน และให้เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานธุรการของศาลเยาวชนและครอบครัวที่อยู่ในเขตอำนาจของตนตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย เมื่อมอบหมายแล้วให้ผู้มอบหมายรายงานไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๓6[๖] ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลตามักที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๔ ภายใต้อำนาจมาตรา ๒๕ ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และผู้พิพากษาสมาชิกสองคนซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะ

4[๔] มาตรา ๒๐ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ.๒๕๔๓

5[๕] มาตรา ๒๒ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ.๒๕๔๓

6[๖] มาตรา ๒๓ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ.๒๕๔๓

(๘)

พิจารณาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบดังกล่าวมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวใด จะต้องผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะหรือไม่ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐๙

มาตรา ๒๕ ในคดีซึ่งอยู่ในอำนาจอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคนใดคนหนึ่งตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าในการพิจารณาคดีนั้นมีเหตุอันสมควรจะสั่งให้ผู้พิพากษาสมทบคนใดคนหนึ่งนั่งพิจารณาร่วมกับตนหรือร่วมกับผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวก็ได้ หรือจะสั่งให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคนใดคนหนึ่งร่วมเป็นองค์คณะด้วยก็ให้มีอำนาจสั่งได้ และให้องค์คณะเช่นว่านี้มีอำนาจพิพากษาคดีตามมาตรา ๒๒ (๕) หรือ (๖) แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๖ ผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๑๖ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีอายุไม่น้อยกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๒) มีหรือเคยมีบุตรมาแล้ว หรือเคยทำงานเกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์หรือการอบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

(๓) ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการตุลาการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพื้นความรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภาหรือทนายความ

(๖) มีอรรถาศัยและความประพฤติเหมาะสมแก่การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละสามปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้ ผู้พิพากษาสมทบ

(๑๗)

ที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้พิพากษาสมทบคนใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิญาณตนต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตนจะเข้าสังกัด แล้วแต่กรณี ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ

มาตรา ๒๗ ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๘ ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖

(๕) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือกระทำการใด ๆ ซึ่งถ้าเป็นข้าราชการตุลาการแล้วจะต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

การพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) หรือ (๕) ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการและให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระตามมาตรา ๒๘ (๑) จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการคัดเลือกขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ ให้ผู้พิพากษาสมทบซึ่งดำรงตำแหน่งแทนอยู่แทนที่วาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๓๐ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี กำหนดเวรปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่

ผู้พิพากษาสมทบที่นั่งพิจารณาคดีใด จะต้องพิจารณาคดีนั้นจนเสร็จ เว้นแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งจัดให้ผู้พิพากษาสมทบอื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้พิพากษาสมทบจะได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม

หมวด ๓

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

มาตรา ๓๒ สถานพินิจเป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม มีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชา

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการสถานพินิจ
มาตรา ๓๒ ทวิ[๗] ปลัดกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกใบอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลยหรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานศึกษาหรือสถานดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจตัดเงินเดือนและสั่งเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้ด้วย

การขอ การออก การกำหนดอายุ การต่ออายุ การตัดเดือน และการเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ การจัดตั้งสถานพินิจ การกำหนดเขตอำนาจและการแบ่งแยกกิจการของสถานพินิจออกเป็นสาขาต่าง ๆ ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนอกเขตอำนาจได้

มาตรา ๓๔ ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล

(๑๑)

- (๒) สอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล
- (๓) ควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (๔) สงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย
- (๕) จัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ
- (๖) จัดการศึกษา ฝึกและอบรม ดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม
- (๗) สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวในคดีครอบครัว รวมทั้งจัดให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของคู่ความในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๑๒
- (๘) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริง รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลในคดีครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗
- (๙) ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดโดยทั่ว ๆ ไป จัดทำสถิติการกระทำความผิดดังกล่าวของเด็กและเยาวชนและเผยแพร่วิธีป้องกันหรือทำให้ลดน้อยลง ซึ่งการกระทำความผิดนั้น
- (๑๐) ดำเนินการอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ เพื่อทำหน้าที่

- (๑) ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ
- (๒) ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน
- กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคราวละสามปีและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้

มาตรา ๓๖ ให้มีแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ ครู และพนักงานอื่นตามที่จะได้มีกฎกระทรวงระบุตำแหน่งเพื่อช่วยเหลือผู้อำนวยการสถานพินิจตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานของสถานพินิจหรือพนักงานของสถานที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ควบคุม ฝึกและอบรมหรือสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑๒)

มาตรา ๓๗ ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการทั้งปวงตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาพนักงานของสถานพินิจนั้น และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญอย่างน้อยให้พออ่านออกเขียนได้ ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ หรือให้ปฏิบัติการงานอื่นใดเพื่อมิให้มีเวลาว่างโดยไม่จำเป็นให้เหมาะสมกับจิตใจและสุขภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น

(๒) ออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม

(๓) ลงทัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมายประพฤติก้าวหรือกระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ส่งเด็กหรือเยาวชนซึ่งมีความประพฤติเลวร้ายอันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่นไปกักไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือเรือนจำโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งจะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเรือนจำก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว

(๕) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ ตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว

มาตรา ๓๙ ทัณฑ์ที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้มีดังต่อไปนี้

(๑) เชี่ยนไม้เกินสิบสองที

(๒) ทำงานหนัก

(๓) ตัดประโยชน์และความสะดวกที่สถานพินิจอำนวยความสะดวกให้บางประการ

มาตรา ๔๐ เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจนั้นต้องจัดแยกหญิงและชายให้มียี่ที่อยู่ต่างหากจากกัน

มาตรา ๔๑ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจรับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมแบบเข้ามาเย็นกลับตามคำสั่งศาล

มาตรา ๔๒ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานแนะนำทางจิตที่รับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในความควบคุม รายงานความประพฤติ สุขภาพ จิตใจ นิสัยและเรื่องอื่น ๆ ที่ศาลต้องการทราบหรือที่เห็นว่าศาลควร ทราบต่อศาลซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกเดือนต่อครั้ง หรือภายในระยะเวลาเร็วกว่านั้นตามที่ศาลสั่ง

มาตรา ๔๓ ให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตาม กฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๓๔ (๑) เกี่ยวกับเด็กหรือ เยาวชนผู้ต้องหาและบุคคลอื่น

(๒) คุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนตามคำสั่งศาล ตลอดจนดูแลอบรมสั่งสอนเด็กและ เยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างคุมประพฤติ

(๓) สอดส่องให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามที่ศาล กำหนด

(๔) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้น อาศัยอยู่ในเรื่องการเลี้ยงดู อบรมและสั่งสอนเด็กหรือเยาวชน

(๕) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ ในกรณีศาลเยาวชนและ ครอบครัวจะต้องบังคับใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในคดีแพ่งที่ผู้เยาว์มี ผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย เพื่อรายงานต่อศาล

(๖) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม (๑)(๒)(๓)(๔) และ (๕) เพื่อ เสนอต่อศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัตินี้^{8[๘]}

มาตรา ๔๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ ให้พนักงานคุม ประพฤติมีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้อง หาว่ากระทำความผิด หรือของบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงาน หรือ มีความเกี่ยวข้องกับตัว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกและสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ใน ที่นั้น

^{8[๘]} มาตรา ๔๓ วรรคสอง เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๑๔)

(๒) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองผู้เยาว์หรือของบุคคลซึ่งผู้เยาว์อาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่นั้นเกี่ยวกับคดีแพ่งหรือคดีครอบครัวที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๑๑(๓)

(๓) สอบถามครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดศึกษาหรือเคยศึกษาอยู่เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัยและสติปัญญาของเด็กหรือเยาวชนนั้น และถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้บุคคลเช่นนี้ทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วยก็ได้

(๔) เรียกบุคคลซึ่งสามารถให้ข้อเท็จจริงมาพบและสอบถามหรือปฏิบัติตนและให้ถ้อยคำ

(๕) สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ส่งวัตถุหรือเอกสารนั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) หรือ (๒) ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น พนักงานคุมประพฤติจะกระทำได้อีกเมื่อมีคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ

มาตรา ๔๕๑[๗] ให้ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างพนักงานคุมประพฤติเพียงเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานพินิจ

ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๖ ให้พนักงานสังคมสงเคราะห์มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจหรือที่ได้ปล่อยไปแล้ว ตลอดจนให้คำแนะนำ ควบคุมดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนนั้น

(๒) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ เกี่ยวกับการเลี้ยงดู อบรมและสั่งสอนเด็กหรือเยาวชน เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กหรือเยาวชน

(๓) สอดส่องให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติตามที่ศาลกำหนด

(๔) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียงประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว

๑[๗] มาตรา ๔๕ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

(๕) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม (๑)(๒)(๓) และ (๔) เพื่อเสนอต่อศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ

มาตรา ๔๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ ให้พนักงานสังคมสงเคราะห์มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือของบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ที่นั่น

(๒) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองผู้เยาว์ หรือของบุคคลซึ่งผู้เยาว์อาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงานหรือมีความเกี่ยวข้องด้วย หรือเข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของกลุ่มความในคดีครอบครัวหรือของบุคคลซึ่งกลุ่มความนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงานหรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ที่นั่น

(๓) เรียกบุคคลซึ่งสามารถให้ข้อเท็จจริงมาพบและสอบถามหรือปฏิบัติตนและให้ถ้อยคำ

(๔) เรียกกลุ่มความหรือบุคคลใดมาพบเพื่อไต่ถามเกี่ยวกับประณิประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว

ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) หรือ (๒) ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น พนักงานสังคมสงเคราะห์จะกระทำได้อีกเมื่อมีคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ และพนักงานสังคมสงเคราะห์ แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๑๖)

หมวด ๔

การสอบสวนคดีอาญา

มาตรา ๔๙ ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีผู้เสียหายชี้ตัวและยืนยันให้จับหรือมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าได้มีการร้องทุกข์ไว้แล้ว หรือมีหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การจับกุมเยาวชนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีอาญาเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และคดีนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ตลอดจนบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่โดยไม่ชักช้า ในกรณีเช่นว่านี้ พนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือเยาวชนแล้ว ให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจดังกล่าวจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจหรือจะปล่อยชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาสั่งโดยพลัน หากเห็นไม่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวให้รีบส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งความเห็นไปให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่ง คำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวให้เป็นที่สุด แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

ส่วนการสอบสวนนั้น ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้ว่าจะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับหรือควบคุมนั้นก็ตาม

มาตรา ๕๑ เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้ง

ความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาลให้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีก ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในการพิจารณาคำร้องขอผิดฟ้อง เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาจะตั้งที่ปรึกษากฎหมายเพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยานก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนเช่นว่านี้จะต้องรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นหกสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับขยายระยะเวลาเป็นเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมในระหว่างสอบสวน มิให้นำระยะเวลาที่หลบหนีนั้นรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจำต้องควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจตามมาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่

(๑๘)

มาตรา ๕๕ เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๕๐ แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) เว้นแต่ในคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าการสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่จำเป็นแก่คดี จะสั่งงดการสืบเสาะข้อเท็จจริงนั้นเสียก็ได้ แล้วให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะเพื่อแสดงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) และแสดงความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน แล้วส่งรายงานและความคิดเห็นนั้นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี และถ้ามีการฟ้องร้องเด็กหรือเยาวชน ต่อศาล ให้เสนอรายงานและความคิดเห็นนั้นต่อศาลพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษ หรือการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

(๓) ในกรณีที่ไม่ได้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปชั่วคราวหรือไม่ได้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การตามมาตรา ๕๐ ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) ทำความสะอาดร่างกายและเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย

(ข) ให้แพทย์ตรวจร่างกายและถ้าเห็นสมควรให้จิตแพทย์ตรวจจิตใจด้วย

(ค) ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย ซึ่งควรจะได้รับการรักษาพยาบาล ก่อนดำเนินคดี ให้มีอำนาจสั่งให้ได้รับการรักษาพยาบาลในสถานพินิจหรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีเช่นว่านี้ให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำ ตามมาตรา ๕๐ หรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีก็ดี ระหว่างการตรวจร่างกายหรือจิตใจหรือรับการรักษาพยาบาลก็ดี ไม่ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าศาลพิพากษาลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ศาลจะคิดหักจำนวนวันที่อยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำ หรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ก็ได้

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหลบหนีไปจากการควบคุมแล้วภายหลังจับตัวมาได้ ให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง หรือศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้ เพื่อฝึกและอบรมมีอำนาจสั่งเพิ่มกำหนดเวลาที่ต้องฝึกและอบรมขึ้นตามที่เห็นสมควรแทนการลงโทษอาญาก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๑๙)

หมวด ๕
อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา

มาตรา ๕๘ คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้า

(๑) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขคนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี

(๒) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย

(๓) ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจพิจารณาคดีนั้น

มาตรา ๕๙ ถ้าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชน ให้แยกฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องเด็กหรือเยาวชนร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา แต่ต่อมาความปรากฏแก่ศาลนั้นว่าจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชนและถ้าศาลเห็นสมควร ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา มีอำนาจโอนคดีเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณายังศาลเยาวชนและครอบครัวตามกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๘ แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรโอนคดี ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แก่จำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้

มาตรา ๖๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘ ในกรณีที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีตั้งแต่สองศาลขึ้นไปและเป็นศาลซึ่งอยู่ต่างท้องที่กัน หากศาลใดศาลหนึ่งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พิจารณาคดีนั้นที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจพิจารณาคดีมีมากกว่าหนึ่งศาล จะพิจารณาคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวในศาลใดศาลหนึ่งก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์ กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นยังมี

(๒๐)

สภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิดหรือในระหว่างการพิจารณาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่มีการโอนคดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวไปยังศาลอื่นตาม มาตรา ๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะโอนคดีไปยังศาลอื่นที่ใช้วิธีพิจารณาคดี ต่างกับศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้

หมวด ๖

การฟ้องคดีอาญา

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้น ยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยัง พนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่ง ไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป

มาตรา ๖๔ ห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ

เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับการร้องขอของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญาตาม วรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการสืบสวนและสอบสวนว่าข้อกล่าวหาอันนั้นมีมูลสมควร อนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้องหรือไม่ แล้วแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่อนุญาตให้ฟ้อง

(๒๑)

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้อง ผู้เสียหายจะร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมาสอบถาม แล้วสั่งตามที่เห็นสมควร คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องของผู้เสียหายแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการตามมาตรา ๕๕ ตามควรแก่กรณี

มาตรา ๖๕ ก่อนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๖๓ แล้วเห็นว่าเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนสมควรให้มีการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้นก็ให้เสนอความเห็นต่อศาล ถ้าศาลเห็นสมควร ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนได้และให้นำมาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๖ ในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการแล้ว ให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็นเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

หมวด ๗

การพิจารณาคดีอาญา

มาตรา ๖๗ ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นเป็นการสมควรที่จะควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในระหว่างพิจารณา ให้ศาลสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ยังสถานพินิจหรือสถานที่ยื่นฟ้องโดยทั่วกันตามที่ศาลเห็นสมควร

ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน มีหน้าที่จัดส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมายังศาลตามคำสั่งศาล

มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กในระหว่างเวลาที่จำเป็นต้องควบคุมเด็กนั้นไว้เพื่อการพิจารณาคดี เว้นแต่ในคดีที่มีข้อหาว่าเด็กกระทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินสิบปี

มาตรา ๖๙ เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ และแจ้ง

ให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยทราบถึงวันและเวลาดำเนินพิจารณาของศาลโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรศาลจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวมานั่งฟังการพิจารณาด้วยก็ได้

ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลตามมาตรา ๕๓ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการตามมาตรา ๕๕ ตามควรแก่กรณี

มาตรา ๗๐ เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดแล้ว อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจะเป็นเจ้าของสำนวนหรือจะให้ผู้พิพากษาคณัดคนหนึ่งศาลนั้นเป็นเจ้าของสำนวนก็ได้

มาตรา ๗๑ ไม่ว่าเวลาใดก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี ถ้าผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นสมควร ให้มีอำนาจเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัวเพื่อหยั่งทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุแห่งการกระทำผิด บุคลิกลักษณะ ท่วงที วาจา และข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๘ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำในห้องที่เหมาะสมซึ่งมิใช่ห้องพิจารณาคดีนั้น

มาตรา ๗๒ การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยให้กระทำในห้องที่มีใช้ห้องพิจารณาคดีธรรมดา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้นำคดีพิจารณาคดีดังกล่าวในห้องสำหรับพิจารณาคดีธรรมดาแต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีธรรมดา

มาตรา ๗๓ การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้กระทำเป็นการลับ และเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ซึ่งได้แก่

- (๑) จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๒) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
- (๓) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร
- (๔) โจทก์ และทนายโจทก์
- (๕) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- (๖) พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- (๗) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต

มาตรา ๗๔ ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าจำเลยไม่ควรฟังคำให้การของพยานในตอนหนึ่งตอนใด ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้ แต่เมื่อศาลสั่งให้จำเลยกลับเข้ามาฟังการพิจารณา ให้ศาลแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้วให้จำเลยทราบเท่าที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา ๗๕ ในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นสมควรที่จะพูดกับจำเลยโดยเฉพาะ หรือเห็นว่าบุคคลบางคนไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณา ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณาออกไปนอกห้องพิจารณาได้

มาตรา ๗๖ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องมาเป็นพยานเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับจำเลยได้

มาตรา ๗๗ การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด และให้ใช้ถ้อยคำที่จำเลยสามารถเข้าใจได้ง่าย กับต้องให้โอกาสจำเลยรวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย แถลงข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นตลอดจนระบุและซักถามพยานได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น

มาตรา ๗๘ ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย

มาตรา ๗๙ ในกรณีที่ไม่มี การสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕๕ (๑) ถ้าศาลเห็นสมควร จะสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งหมดตามมาตรา ๓๔ (๑) และทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นตามมาตรา ๕๕ (๒) เสนอต่อศาลก็ได้

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือมาตรา ๗๙ แล้ว ถ้าศาลเห็นว่ารายงานของสถานพินิจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๘ ยังมีข้อที่ควรสืบเสาะเพิ่มเติม ก็ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาลได้

มาตรา ๘๑ การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะรับฟังรายงานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๘ ที่มีใช้ข้อเท็จ

จริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกฟ้องโดยไม่ต้องมีพยานบุคคลประกอบรายงานนั้นก็ได้ แต่ถ้าศาลจะรับฟังรายงานเช่นนั้นให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยแล้ว ให้ศาลแจ้งข้อความตามรายงานนั้นให้จำเลยทราบ ในกรณีเช่นว่านี้จำเลยมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและสืบพยานหักล้างได้

มาตรา ๘๒ ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน

มาตรา ๘๓ ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ เว้นแต่จำเลยนั้นไม่ต้องการและศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก้คดี จะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ก็ได้

มาตรา ๘๔ ที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๘๓ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ หรือ

(๒) ได้รับความรู้ทางกฎหมายไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและได้จดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๘๕

มาตรา ๘๕ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลมีหน้าที่รับจดทะเบียนผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘๔ (๒) ซึ่งประสงค์จะจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง และการลบชื่อออกจากทะเบียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๖ ที่ปรึกษากฎหมายซึ่งศาลแต่งตั้ง ให้ได้รับค่าปฎิการตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๘๗ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘๘ ถ้าปรากฏแก่ศาลว่าที่ปรึกษากฎหมายซึ่งจำเลยหรือศาลแต่งตั้งนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือจำเลยในคดีใด ก็ให้ศาลส่งเพิกถอนเสีย

มาตรา ๘๙ ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์การดังกล่าว ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน แล้วแต่กรณี มาสอบถามความเห็นก่อน

ถ้าบุคคลหรือองค์การที่รับมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้จากศาล แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ว่าไม่สามารถจะอบรมดูแลเด็กหรือเยาวชนต่อไปได้ และขอมอบตัวเด็กหรือเยาวชนต่อศาล ก็ให้ศาลส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมไว้ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา ๙๐ ในกรณีที่จำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะสั่งให้สืบพยานในข้อที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ลับหลังจำเลยได้ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของจำเลยนั้น

มาตรา ๙๑ การให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาสถานพินิจหรือศาล ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลได้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้กับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือบุคคลหรือองค์การอื่นตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๘๘ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลออกหมายเรียกให้เด็กหรือเยาวชนนั้นมาสถานพินิจหรือศาล ถ้าได้ส่งหมายเรียกให้บุคคลดังกล่าวรับไว้แล้ว ให้ถือว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับหมายเรียกแล้ว ให้บุคคลซึ่งได้รับหมายเรียกส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาสถานพินิจหรือศาลตามหมายเรียก ถ้าไม่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาโดยจงใจหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลเช่นว่านั้น ชำระเงินจำนวนไม่เกินห้าพันบาทแก่สถานพินิจหรือศาล แล้วแต่กรณี ภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลเห็นสมควร ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๒ ในการควบคุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยมาหรือไปจากศาล หรือในระหว่างควบคุมตัวไว้ก่อนนำเข้าห้องพิจารณา ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากศาลห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่

(๒๖)

มาตรา ๙๓ ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียง ของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของ พนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุล ของเด็ก หรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับ อนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

หมวด ๘

การพิพากษาคดีอาญา

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่ได้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) ศาลที่มีอำนาจ พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ต่อเมื่อ ได้รับทราบรายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา ๕๕ (๒) หรือมาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ แล้ว และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจขอแถลงการณ์เพิ่มเติมด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ก็ให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวหรือจะส่งตัวไปควบคุมไว้ยังสถานพินิจแห่งใดแห่งหนึ่ง ชั่วคราว หรือจะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อนก็ได้

มาตรา ๙๖ ในการประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ผู้พิพากษาอาวุโส เป็นประธาน และให้ประธานของที่ประชุมนั้นถามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบก่อน

มาตรา ๙๗ การอ่านคำพิพากษาให้กระทำการลับ และให้นำมาตรา ๗๓ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

ถ้าอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้ศาลเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลย อาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาด้วย

มาตรา ๙๘ ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำ การด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๙๙ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และต่อมาความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองโรงเรียนหรือสถานกักและอบรมหรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ หรือปรากฏจากคำร้องของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามมาตรา ๒๐ (๒) ว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามมาตรา ๙๘ และมาตรา ๙๒ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง หรือที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่ เห็นว่ามีเหตุอันสมควรก็ให้อำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ในกรณีที่ศาลที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งให้แจ้งให้ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งทราบ และถ้าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กำหนดในภายหลังหนักกว่าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับอยู่ เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ในคดีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมยังสถานพินิจ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิดและปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามีเหตุอันสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติชั่ว

(๒) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(๓) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร

(๔) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติชั่ว

(๕) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว

(๖) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรมหรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

ในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่จะให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๒๘)

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามวรรคหนึ่งนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของบุคคลตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่งว่า ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวแก่ การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร อาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา ๑๐๑ เมื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของ พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายที่จะสอดส่อง และทำรายงานเสนอต่อศาล

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออกหมาย เรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและอบรมหรือ ฝึกและอบรมในสถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) แห่งหนึ่งแห่ง ใดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

มาตรา ๑๐๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับ ใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) ครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดหรือตามที่ศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๙๙ ถ้ามีเหตุอันสมควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองประพฤติดังเด็กหรือ เยาวชนก่อนปล่อยตัวไป เมื่อศาลเห็นเองหรือเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือเมื่อผู้ปกครองสถาน ศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมร้องขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๐ ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสามและมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม รองปลัด กระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และผู้พิพากษาศาลเยาวชน และครอบครัว มีอำนาจตรวจสถานพินิจ สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต สถานพยาบาล หรือเรือนจำ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกส่งตัวไปควบคุมไว้

หมวด ๙

การเปลี่ยนโทษ และการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๐๔ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังต่อไปนี้

(๑) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา ๓๙ (๑) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นกักและอบรม ซึ่งจะต้องกักและอบรมในสถานกักและอบรมของสถานพินิจตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๒) เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๓) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา ๑๐๐ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสามและมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์วิธีการกักและอบรมหรือการฝึกและอบรมเด็กหรือเยาวชนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาคความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าควรจะกักตัวหรือควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (๑) หรือ (๒) ต่อไปหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ให้ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา ๑๐๕ การส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ หรือส่งตัวไปยังสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) ถ้าศาลได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงนั้นก็ได ในกรณีดังกล่าว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และระยะเวลาที่จะกักและอบรมหรือฝึกและอบรมนั้นจะเกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๐๖ คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ แม้ว่า

(๓๐)

(๑) เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เคยรับโทษจำคุกหรือโทษอย่างอื่นตามคำพิพากษามาก่อนแล้ว

(๒) โทษจะลงแก่เด็กหรือเยาวชนเป็นโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก

(๓) ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสองปี

มาตรา ๑๐๗ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับไม่ว่าจะมีโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลส่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

หมวด ๑๐

การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว

มาตรา ๑๐๘ การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้นไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาทโดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว เพื่อการนี้ให้ศาลคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้เพื่อประกอบดุลพินิจด้วย คือ

(๑) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๒) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์

(๓) การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร และ

(๔) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

มาตรา ๑๐๙ ในการกำหนดองค์คณะตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคดีครอบครัวใดที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาเป็นคดีที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียก่อนเริ่มพิจารณาคดี ให้ศาลสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะให้ มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้ มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคนเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้

(๓๑)

ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่ไม่มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะ ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่าคดีนั้นเป็นคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ศาลกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ เป็นองค์คณะ แต่ทั้งนี้ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปแล้ว

มาตรา ๑๑๐ เพื่อประโยชน์ในการประนีประนอมในคดีครอบครัว ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน หรืออาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการตามคำสั่งศาลแล้ว ให้รายงานผลการประนีประนอมต่อศาลด้วยในกรณีที่การประนีประนอมเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น เว้นแต่คดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียและศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการยอมความนั้น

มาตรา ๑๑๑ ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมกันได้หรือศาลเห็นว่า สัญญาประนีประนอมยอมความฝ่าฝืนต่อกฎหมาย หรือคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียและศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการตกลงยินยอมนั้น หรือลักษณะของคดีนั้นไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไป

มาตรา ๑๑๒ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรที่เป็นผู้เยาว์ ในระหว่างการพิจารณาคดีศาลมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ดำเนินการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท หรือเมื่อเห็นเป็นการสมควรและคู่ความได้ยินยอมแล้ว จะสั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ ตรวจร่างกายสุขภาพหรือจิตใจของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๑๓ ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำคู่ความข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากศาล

(๓๒)

มาตรา ๑๑๔ ในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเพื่อชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพนั้น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาตรา ๒๘๖ (๑) (๒) และ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษา จำนวนบุพการี และผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย

หมวด ๑๑

การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย

มาตรา ๑๑๕ ในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียนอกจากการพิจารณาพิพากษาคดีจะอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในหมวด ๑๐ แล้ว ยังอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในหมวดนี้ด้วย

มาตรา ๑๑๖ การดำเนินคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๑๗ เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับคำฟ้องหรือคำร้องขอใด ๆ ในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบ

เมื่อได้รับแจ้งจากศาลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจประมวลและรายงานข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อศาลโดยไม่ชักช้า เมื่อศาลได้รับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจแล้ว ให้ศาลแจ้งความเห็นนั้นให้คู่ความทราบ คู่ความมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้

มาตรา ๑๑๘ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจ เมื่อได้รับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจแล้ว ให้ศาลแจ้งความเห็นนั้นให้คู่ความทราบ ในกรณีเช่นว่านี้คู่ความมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้

มาตรา ๑๑๙ ศาลมีอำนาจตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้กำกับการปกครอง และให้ผู้กำกับการปกครองมีอำนาจหน้าที่สอดส่องว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ได้ใช้อำนาจปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือไม่ และให้มีอำนาจ

หน้าที่อื่นตามที่ศาลมอบหมาย รวมทั้งรวบรวมและรายงานข้อเท็จจริงและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับการปกครองต่อศาลเป็นครั้งคราว

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้อนุบาลของผู้เยาว์ซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือผู้พิทักษ์ของผู้เยาว์ซึ่งเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยอนุโลม

ในระหว่างการกำกับการปกครองตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หากผู้อยู่ใต้การกำกับการปกครองเห็นว่าการกระทำหรือคำวินิจฉัยของผู้กำกับการปกครองไม่เป็นไปเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์ หรือตามที่ศาลมอบหมาย ผู้อยู่ใต้การกำกับการปกครองอาจร้องต่อศาลที่สั่งตั้งผู้กำกับการปกครองภายในกำหนดสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้ทราบการกระทำหรือคำวินิจฉัยนั้น ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลมีอำนาจสั่งแก้ไขการกระทำหรือสั่งยื่น กลับ หรือแก้ไขคำวินิจฉัยของผู้กำกับการปกครองหรือสั่งการอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่ศาลจะตั้งผู้ปกครองของผู้เยาว์ถ้าผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดา หรือ บิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง หรือความเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์สิ้นสุดลง หรือมีเหตุจะถอนผู้ปกครองของผู้เยาว์ และศาลเห็นว่าไม่มีผู้เหมาะสมที่จะปกครองผู้เยาว์ หรือจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ศาลจะตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์หรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ก็ได้

หมวด ๑๒

อุทธรณ์

มาตรา ๑๒๑ คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา ๗๔ (๑) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๒) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๔ เว้นแต่ในกรณีที่การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

(๓) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๕ เว้นแต่การกักและอบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลาขั้นสูงเกินสามปี

มาตรา ๑๒๒ ในคดีซึ่งห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้น

(๓๔)

เป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคและอนุญาตให้อุทธรณ์ ก็ให้อุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรา ๑๒๓ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกเดียวหรือหลายแผนกตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอุทธรณ์จากศาลเยาวชนและครอบครัว

หมวด ๑๓

ฎีกา

มาตรา ๑๒๔ คดีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้ฎีกาค่าพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลฎีกาได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่กรณีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑

มาตรา ๑๒๕ ให้ประธานศาลฎีกาจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลฎีกาแผนกเดียวหรือหลายแผนกตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกาจากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

หมวด ๑๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ซัดขืนไม่ยอมให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์เข้าไปในสถานที่ดังกล่าวในระหว่างเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ หรือมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือเป็นผู้อยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ไม่ยอมตอบคำถามของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(๓๕)

มาตรา ๑๒๘ ผู้ใดเป็นครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาตามมาตรา ๔๔ (๓) ไม่ยอมตอบคำสอบถามของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ หรือผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดเป็นครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษา ไม่ยอมทำรายงานตามมาตรา ๔๔ (๓) หรือทำรายงานเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ โดยไม่มายังสถานพินิจ ไม่ยอมสาบานหรือปฏิญาณตัว ไม่ยอมให้ถ้อยคำตามมาตรา ๔๔ (๔) หรือมาตรา ๔๗ (๓) หรือไม่ยอมส่งวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐาน ตามมาตรา ๔๔ (๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๓ มาตรา ๙๘ หรือมาตรา ๑๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และได้รับความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ กระทำการโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดช่วยเหลือหรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ ให้เด็กหรือเยาวชนหลบหนีไปจากการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๓๔ ให้แผนกคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในแผนกคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้ต่อไป

(๓๖)

มาตรา ๑๓๕ ให้สถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓๖ คดีตามมาตรา ๑๑ ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นตามมาตรา ๓ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวคงพิจารณาพิพากษาต่อไปจนเสร็จ แต่ถ้าศาลนั้นเห็นว่าคดีมีเหตุอันสมควรจะโอนคดีนั้นไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่โอนไป ก็ให้โอนไปได้

มาตรา ๑๓๗ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าว ไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวและของเจ้าหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓๘ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับราชการของสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจดังกล่าวไปเป็นของสถานพินิจ หรือของเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓๙ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๔๐ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไปเป็นของสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔๑ ให้อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง รองอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัด ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด เลขานุการศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เลขานุการศาล

(๓๗)

เยาวชนและครอบครัวกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๘
วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

ให้ขยายวาระดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนตาม
วรรคหนึ่งออกไปมีกำหนดสามปีนับแต่วันที่ผู้พิพากษาสมทบนั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ในศาลคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๔๒ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งอื่นใดอ้างถึง
ศาลคดีเด็กและเยาวชน สถานพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและ
กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ
ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔๓ ให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง
ที่ออกตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยังคง
ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา
กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

**ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

(๓๘)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗
มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(๓) ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ และในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๓๑ และบทบัญญัติในหมวด ๔ และหมวด ๖ ถึงหมวด ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๙๔ และมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับ"

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

"มาตรา ๕๘/๑ ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ ก่อนที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๕๘ (๓) จะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าสามปี หรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๓๔ (๑) เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นและบุคคลอื่นแล้วรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ศาลทราบเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจสั่งสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติมได้"

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่วนกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใดที่ยังมิได้กระทำจนล่วงพ้นกำหนดเวลาที่จะต้องกระทำตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงอยู่ในกำหนดเวลาที่อาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาหรือดำเนินการนั้นภายในเวลาตามพระราชบัญญัตินี้

(๔๐)

มาตรา ๖ มิให้นำบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามมาตรา ๕๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดนั้น ๆ ก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ดำเนินการเปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปีนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นายธงชัย ดุลยสุข)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติคดี ๑

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

**รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎร)**

ด่วนที่สุด

ที่ ๕๕๐๑ | ๕๕๗

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๗๐ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิชาติ ปลั่งศรีสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ และนายสุรสิทธิ์ นิตวุฒิวรรักษ์ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกล้าคาน ปาทาน	๒. ร้อยโท กุเทพ ไสกระจำง
๓. นายเกษม สรศักดิ์เกษม	๕. นายเกื้อ แก้วเจด
๕. นายโกวิทย์ ธรรมมานุชิต	๖. นายเจริญ ภัคดิธนากุล
๗. นางสาวจรรยา เขียวดอกน้อย	๘. นายจำนงค์ โพธิสาโร
๙. นายจรัส เวียงสงค์	๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สมุทรักษ์
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนู จงเพิ่มดำรงชัย	๑๒. นายนคร มาฉิม
๑๓. นายนพคุณ รัฐผไท	๑๔. นางนิภา พริ้งศุลกะ
๑๕. นางสุสดี ตามไท	๑๖. นายพงษ์ภักดิ์ เรียงเครือ
๑๗. นายพร พันธุ์โอสถ	๑๘. นางพิมพ์รัตน์ วรรณนะหทัย
๑๙. นางมยุรา มนะสิการ	๒๐. นางยุวดี นิยมสมบุญ
๒๑. นางรัชณี ธงไชย	๒๒. นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป
๒๓. นายวันชัย รุจนวงศ์	๒๔. นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์
๒๕. นางสาววาสนา เก้านพรัตน์	๒๖. นายวิชาติ ปลั่งศรีสกุล
๒๗. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	๒๘. นางศรีศักดิ์ ไทยอารี
๒๙. พันตำรวจโท สมชาย เพศประเสริฐ	๓๐. นายสมบุญ ปึงสุวรรณ

(๔๒)

๓๑. นายสมพร เทพสิทธา

๓๒. นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ

๓๓. นายอัศววัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๓๔. นายอาร์กษ ไชยริปู

๓๕. นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียน
มาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ลงชื่อ

จำนงค์ โพธิสาโร

(นายจำนงค์ โพธิสาโร)

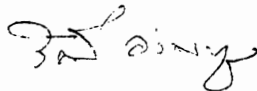
ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๐๐

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๐๑

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรัชณี อังตระกูล)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิชาติ ปลั่งศรีสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ และ นายสุรสิทธิ์ นิติวุฒิวรวัักษ์ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติตามข้อบังคับฯ โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายจำนงค์ โพธิสาโร	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายเกษม สรศักดิ์เกษม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายเกื้อ แก้วเกต	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายวิชาติ ปลั่งศรีสกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายสมพร เทพสิทธา	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๖) นายจรรย์ ภัคดีชนากุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สมุทรักษ์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๘) นางมุสดี ตามไท	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๙) นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๐) นายวันชัย รุจนวงศ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นางมยุรา มนะสิการ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมาธิการได้มีมติตั้ง นางสาวมณฑิชา ผลหาญ นิตกร ๔ กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ สำนักกรรมาธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๙

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

สำนักงานอัยการสูงสุด

นายประสิทธิ์ พัฒนอมร

อธิบดีอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว

กระทรวงยุติธรรม

นายสรินทร์ เสถียรมาศ

รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๑) พ.ต.อ. เพชร สระทองอ่อน

ผู้กำกับกองคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๒) พ.ต.ท. ชัยพล แก้ววิสัย

รองผู้กำกับการ (สอบสวน) ตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑

สำนักงานศาลยุติธรรม

(๑) นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

(๒) นางสาวนุชนาท บุญแท้

นิติกร ๔ สำนักวิชาการศาลยุติธรรม

๔. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีผู้เสนอคำแปรญัตติ

๕. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓ แก้ไขมาตรา ๕๘ (๓)

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๘ (๓)

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔ เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๘/๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๘/๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

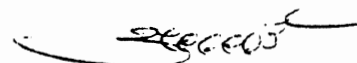
มาตรา ๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

๖. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามร่างเดิม มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาที่ใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และกำหนดให้ศาลสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก่อนมีคำพิพากษา(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๘(๓) และเพิ่มมาตรา ๕๘/๑)

๒. กำหนดให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดและสถานพินิจยังไม่ครอบคลุมทุกจังหวัด เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการและวิธีพิจารณาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สมควรกำหนดให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยนำวิธีพิจารณาคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับ กรณีที่ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และสมควรให้เปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดภายในสามปี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔๗)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗
มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“(๓) ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ และในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๓๑ และบทบัญญัติในหมวด ๔ และหมวด ๖ ถึงหมวด ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๙๕ และมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๘/๑ ในท้องที่ที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานพินิจ ก่อนที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๕๘(๓) จะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าสามปี หรือปรับเกินกว่าหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๓๕(๑) เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นและบุคคลอื่นแล้วรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ศาลทราบเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ารายงานข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจสั่งสืบเสาะและพินิจและรายงานเพิ่มเติมได้”

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบถึงกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่วนกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการใดที่ยังมิได้กระทำจนล่วงพ้นกำหนดเวลาที่จะต้องกระทำตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังอยู่ในกำหนดเวลาที่อาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาหรือดำเนินการนั้นภายในเวลาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ มิให้นำบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามมาตรา ๕๘(๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดนั้น ๆ ก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว

(๕๙)

มาตรา ๗ ให้ดำเนินการเปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจ ให้มีเขตอำนาจครอบคลุม
ทุกจังหวัดภายในสามปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....